

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14
Pe o lună . 2.40

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACTIA
ȘI ADMINISTRATIJA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare ză
20 fileri.
Manuscripte nu să inape-
lază.

Mai multă înțelegere!

Arad, 22 Noemvrie.

După mărturisirea ziarelor ungurești, apariția deputaților noștri în parlament, a avut darul să aducă o „notă interesantă” în monotonia actualelor discuții,—aceleas ziare nu lipsesc însă dela postul datoriei lor de-a trunchia în mod tendențios și de-a bagateliza argumentația punctului de vedere românesc, ca fiind incoherentă, falsă și în mare parte inventată în serviciul unor intenții destructive, anticonstituționale. Chestiunea națională în Ungaria e din nenorocire imaginea cea mai plastică a ranelor cari mistuie și seacă puterea de viață a hibridului nostru organism constituțional și cei cari au pe conștiință vina acestor rane fatale, e numai firesc că n'au curajul moral s'o privească în față. De aceea, semnele încăpăținatei preocupări cu care sunt întâmpinate veșnic pretențiile noastre în actualul parlament, nu pot să ne mai revolte în gradul în care ne-au revoltat la începutul reintrării noastre în activitate.

Față cu noi politica ungurească a adoptat dintru început atitudinea negațiunii absolute. De nenumărate ori presa noastră a avut ocazia să guste amărăciunea unei zadarnice combateri împotriva ideologiei ungurești transcendente și de nenumărate ori în cameră deputații noștri au trebuit să vadă cu resemnare cum argumentele lor culese cu prisosință din mizeria vieții noastre politice s'au sfărâmat nepuțințioase în fața acestei ideologii austere. Rar de tot, abia în două cazuri poate, re-

prezentanții noștri constituționali au izbutit să înmoaie glacialitatea potrivnicilor noștri, stârnind un adevărat clocot de patimi turanice care a avut darul să tradeze, că în conștiința lor oamenii politici ai ungarilor sunt greu apăsați de adevărul pretențiilor noastre. Ei s'au recules însă tot de atâtea ori fără întârziere și noi am avut să înfruntăm acelaș refractarism surd, pe care n'am mai reușit să-l înfrângem dela atacul dlui Maniu împotriva pretențiilor militare ungurești încoace.

Ba, în urma statorniciei lipse de succese în activitatea noastră parlamentară, cercurile ungurești pot chiar să-și permită azi un gest de generosități la adresa noastră, acordând cuvântărilor deputaților noștri atâtea atenție, câtă se acordă de obicei unor neobișnuite și în tot cazul „interesante” apariții în ordinea statornică și firească a vieții parlamentare.

Ne referim, firește, la atitudinea presei și a cercurilor politice ungurești față cu discursul de Luni al dlui Mihali, președintele clubului nostru parlamentar. Căci cu tot rizicul de-a întâlni iarăși obișnuitele acuzații din partea autorizaților noștri, trebuie să spunem limpede, că cu vorbiri ca aceea rostită Luni de d. Mihali nu putem decât să coborâm și mai mult prestigiul cauzei românești în parlament. Trebuie să mărturisim cu cea mai sinceră intenție de bine că vorbirea aceasta ne-a decepționat și că ecoul de care s'a învrednicit în lumea politică ungurească ne doare.

După o tăcere atât de îndelungată, eram în dreptul nostru cu toții, să așteptăm dela deputații noștri o apărare demnă

de cauza noastră în parlament. Nu reeditarea atâtor fragmente din discursurile lor anterioare, nu înșirarea recitativă și sumară a ilegalităților și abuzurilor administrației și nu acel redus aparat de argumentație ce se scoate dintr'un articol de gazetă, ci un discurs de-o concepție largă și puternică ca însăși cauza mare și sfântă pe care trebuie s'o apere și susțină, un discurs de-o dialectică la nivelul măcar al discursurilor mai de seamă ungurești, se impunea în grava situație politică de azi *președintelui* clubului nostru parlamentar. Avem impresia penibilă că discursuri ca cel de Luni sacrifică cauza românească, în loc s'o apropie de țintă. Dacă nu altfel, măcar economisind acel prisos de energie ce s'a cheltuit pe la adunările noastre publice împotriva „Tribunei” și întrebându-l cu scumpătate acum la reînceperea luptei parlamentare, puteam să înregistrăm o apărare, dacă nu strălucită, de sigur reușită. Așa, trebuie să suferim rușinea de-a-l vedea pe președintele nostru parlamentar (în ședința de ieri) încăput pe mâinile unor deputați guvernamentali de talia lui Ivan Rakovsky și Emeric Haydin, iar cauza românească răstignită de acești obscuranțiști politici în uralele generale ale partidelor....

Nu mai cercetăm de data asta, dacă lungă absență a deputaților noștri în cameră a fost spre folosul cauzei noastre ori nu, constatăm numai că reintrarea în luptă s'a făcut cu foarte puțin noroc. O altă concepție a datoriei lor așteptăm dela reprezentanții noștri constituționali, una mai superioară, mai la înălțimea cauzei românești.

Intr'o zi la cazarmă...

De Vasile Savel.

Ziarele de seară anunțau următoarele: „Mâine, la orele două după amiază, va avea loc un mare meeting socialist”.

În presa „independentă” și de opoziție, știrea aceasta aduse o mare bucurie, dar o publicase și ziarele guvernamentale și cele conservatoare, adăugând, că „autoritățile au luat cele mai severe măsuri pentru menținerea ordinii”.

Cele mai severe măsuri pentru menținerea ordinii, însemnau: armata din capitală consemnată, toți vardiștii dela margine, adunați în centru — deci, pungașii puteau „opera” în voie la mahalale — aparatul polițienesc în păr la prefectura poliției și agenții secreți, transformați în simpli burghezi, erau trimiși la locul întrunirii.

Măsurile speciale erau așa de multe, încât se pregătea par'că un adevărat atac împotriva capitalei, ce avea să înceapă încă din zorii zilei.

Dimineața era tristă, întunecată și prin ceața deasă, înecăcioasă, singuratică fantome, nedeslușite și grăbite umbre se alungau, împinse de vârtejul vieții.

Ca un alt cavalier, desbrăcat de armura medievală, purtând numai ușoara baionetă la coapsă, un soldat bacalaureat dintr'un regiment de infanterie grăbea spre cazarmă.

La intrare, santinelele îndoite la post și pretutindeni santinelele îndoite,

Sgomot de arme, vâste nedeslușite, strigăte săl-

batic, chemările trompetelor, ca scăpate dintr'un uriaș tromblon, se întreceau, se amestecau, se predominau, alergau prin curte, treceau din companie în companie, din subsoluri se urcau în dormitoare, scoborau în cancelariile companiilor, și toate, le stăpâna vocea vibrantă a sergenților-majori, cari erau par'că toată viața închisă în masivele ziduri, viață condusă de un singur cuvânt, misterios, înspăimântător, plin de virtute, simbol de abnegație, euceritor de victorii, mângâietor în restriște, în sfârșit, magicul, suveranul cuvânt: disciplina!

Oprea Gheorghe intră în sala de teorie, de instrucție și sofragerie în acelaș timp, unde, zilnic, patru companii erau inițiate în tainele virtuților ostășești și în ale ciorbei cazone.

Lungă la nesfârșit era sala batalionului, mai întunecată părea în dimineața de iarnă și lumini slabe, tremurătoare, abia lăsau să se vadă siluetele soldaților.

Soldații erau în repaos. Un găngănit de arme însă, comenzi scurte, alinieri, numărători, toate, schimbarea dintr'odată atmosfera.

Pe rând, dela sergentul major și până la comandant, toată ierarhia gradelor, reou în revistă trupa. Condițiuni, — firește —, excelente; curățenie, exemplară; nasturii străluceau; eismele oglindă; armele, unse; curelele dela raniță, reglementare; cartușierile se spărgeau de cartușe oarbe și pentru ori ce întâmplare, gradații aveau câte un încărcător de război.

Aghiotantul aduse un ordin: companiile cinci și șase, trebuiau să plece și ele în oraș; batalionul întâi plecase de mult, rămâneau în cazarmă numai companiile șapte și opt,

Companiilor rămase li-se dădu repaos.

Ofițerii căscau plictisiți, pe urmă plecară.

Cei doi sergenți-majori nu întârziară să-și imite superiorii.

Și atmosfera rece, încordată, se preschimbă: un aer de familiaritate stăpâna și copiii păreau soldații cari nici nu știau măcar de meeting.

Un fluer se găsește ori când în companie, și Ștefan Dumitru începu să cânte dulce și plină de duioșie, doina. Infiorător de trist suna sub bolțile de piatră și aducându-le aminte de blonzi lauri de grâu și de mirosul brazdei, copiii ascultau cântecul.

Oprea îi urmărea. Viața de cazarmă îi schimbăse multe prejudecăți, și numai acolo, în școala aceea mare, putea să cunoască și soldați și ofițeri și se deprinse să fie mai îngăduitor cu aceștia din urmă. Cum sta pe o bancă, un soldat veni înspre dânsul și fără ceremonie îi vorbi: „Camarade, îmi scri o hârtie?” — „Da, îi răspunse Oprea și luându-i din mână plicul, începu să scrie. Voicu, dorea sănătate la toți ai lui, îi întreba de vite, de învoielile făcute, de arendaș, dacă rămâne tot la cel vechiu, și se opri, neîmercător par'că. — „Mai ai ceva de spus?” întrebă Oprea. Voicu stătu la îndoială, apoi adăuse: „Pune așa: „Să-mi scri frate Simioane ce fote s'au mai măritat, — atâtea adăugă, știe el de cine întreb!”

— Dre-e-opti! răsună comanda sergentului, căruia îi veni poftă de teorie.

La ordin, soldații săriră, în picioare. Făcură roată în jurul lui. Explică. În timp ce explica și soldații se uitau cu gura căscată la dânsul, Oprea

nești. Azi, când în tabăra potrivnicilor noștri răsar la fiecare pas combatanți de calibru și chiar minți de-un avânt mare europeanesc; azi când un bărbat politic trebuie să fie în clar cu însemnătatea istorică a crizelor din monarhie, — reprezentantul unui neam de patru milioane, în luptă crâncenă pentru existența sa națională, trebuie să aibă o altă înțelegere a menirii lui.

Credem că ne facem o mare, deși dureroasă datorie, când spunem deocamdată și numai atât.

„Românul” se va muta la Cluj. Corespondentul nostru din Budapesta ne comunică următoarele:

„Am avut prilej să vorbesc cu unul dintre fruntașii cari au fost zilele aceste în Budapesta și a avut convorbiri cu deputații noștri naționaliști. Ziarele ungurești au adus știrea că ar fi avut loc o „conferență” românească, ceea ce, însă nu corespunde adevărului. Toată conferența s'a redus la convorbiri și consfătuiri intime.

In cursul acestor convorbiri s'au făcut, însă, constatări foarte interesante. Dl. Dr. Teodor Mihali a recunoscut că din toate părțile îi sosesc scrisori în care e solicitat să ia măsurile necesare pentru mutarea „Românului” în alt centru românesc, pentru că apariția lui la Arad nu mai are nici un rost.

Dl. Dr. Alexandru Vaida a declarat și d-sa că pe unde a umblat în vremile din urmă a fost întâmpinat cu aceiași dorință. In cursul discuțiilor dl. Dr. A. Vaida a propus mutarea „Românului” la Cluj, angajându-se să ia d-sa direcțiunea organului mutat în acel oraș.

Interlocutorul meu mi-a spus că părerea generală este că dl. Vasile Goldiș, actualul director al organului autorizat, a compromis nu numai acest organ susținut cu mari jertfe materiale ci compromite în măsură tot mai mare și însăși cauza românească.

Dl. Mihali a înșirat între motivele cari pledează pentru mutarea „Românului” din Arad și un motiv grav: situația financiară a ziarului. Mulți dintre cei cari au abonat la început organul autorizat refuză primirea ziarului sau refuză plățirea abonamentului. Mulți alții, oameni cu trecere, au declarat de altă parte că dela anul nou

arunca priviri peste capetele lor. Ar fi voit să fie departe, departe de asfaltul ce pregătea reumatismele, de bolțile scunde, de explicațiile dlui sergent și de răspunsurile neînțelese și ciudate ale soldaților și ceea ce i-se părea o adevărată minune, era, că oamenii aceștia, cari vorbeau așa de frumos și înțelegeau ori ce le spuneai, acum abia legau cuvinte, neînțelese pentru dânsii. O groază îi cuprindea în fața gradelor, a acestor omnipotenți, mici tirani, stăpâni pe un bogat vocabular calendaristic, dejecțiuni ale societății, chemați să facă educația celor simpli și curați la suflet.

Dar cum domnul sergent nu era în toane bune, un întreg alai de sfinți îi venea în ajutor, veneau și dispăreau în pas alergător, ca niște mumii răz-bunătoare.

Energia pe care nu și-o cheltuise încă în ziua aceea, trebuia risipită. O mișcare fără de voie a unui soldat, îi dădu prilej. Se repezi la dânsul și cu o lovitură de pumn între ochi, îl culcă la pământ. Soldatul gemu odată scurt și pe urmă o liniște de moarte se făcu în companie. Nimeni, nu învâznea să scoată o vorbă. Un pârliș de sânge, înroși podelele lângă cel căzut și sergentul îi mai dădu un picior în spate. — „Școală ghiordanule!”

nu vor mai abona „Românul”, dacă nu se va muta din Arad.

Firește — mi-a spus interlocutorul meu — lucrurile și constatățile aceste nu s'au făcut într'o singură convorbire, ci în cursul convorbirilor de peste zi”.

Contele Tisza în București. Ziarele ungurești publică o telegramă din București în care se spune că majoritatea presei românești salută cu simpatie vizitele contelui Tisza la București și și exprimă nădejdea că această vizită va netezi calea împăcării dintre Români și Unguri.

Față de această informație tendențioasă a presei ungurești, constatăm că presa românească din Regat s'a mărginit la înregistrarea știrii despre vizita contelui Tisza, dar nici o gazetă n'a salutat cu simpatie ideea contelui Tisza.

Dimpotrivă, ziarele „Seara” și „Minerva”, organele oficiale ale partidului guvernamental, s'au declarat în mod categoric împotriva contelui Tisza.

Chiar în numărul său de Miercuri, înregistrând desmințirea vizitei, „Seara” scrie:

Noi n'am așteptat decât această desmințire, dacă ea vine dela contele Tisza.

Se vede că acest personaj politic ungar și-a dat seama de furtuna ce ar fi stărnit în România conferințele ce voia să le țină spre a ploda pentru o apropiere româno-maghiară și a renunțat la demersurile ce începuse să facă în vederea vizitei sale la București”.

Din Camera deputaților. In ședința de Marți a camerei deputaților s'a continuat discuția bugetului ministrului de interne. Inainte de intrarea în discuția aceasta, președintele a anunțat camerei că vice-președintele Kabós Ferencz și-a dat demisia.

La discuția bugetului au luat parte Haydin Imre, Holló Lajos, Rakovszky István, Eitner Zsigmond și contele Apponyi.

In ședința de azi, Miercuri, s'a procedat la alegerea unui nou vice-președinte. A fost ales Iankovics Béla, care a primit 143 voturi dintre 162 voturi date.

Apoi s'a trecut la discuția reformelor militare. Singurul orator a fost opoziționistul Bolgár Ferencz.

ii porunci, dar nici o mișcare, nici un semn de viață nu da soldatul.

Ofițerul de serviciu, trecu în inspecție. Sergentul îi ieși înainte: — „Trăiți domnule sublocotenent, îi spuse, lui Voicu i-a venit rău, trebuie dus la infirmerie”.

Ofițerul se apropie de bolnav. Se vedea însă că fusese lovit. Întrebă și Oprea îi istorisi cele întâmplate și sergentul isprăvi a-și recunoaște fapta. „A răspuns obraznic”, adăugă apoi.

— „Descinge-te și urmează-mă, îi porunci ofițerul și adresându-se trupei: caporali, păstrați ordinea, un soldat să cheme infirmierul”, și ieși.

Pe fețele celor rămași, o durere adâncă se întipări, și totuși, le părea bine că cel puțin acum, domnul sergent nu mai putea tăinui cele ce zilnic se întâmplau în companie.

Seara, ostenită, trupa s'a înapoiat la cazarmă. Niciun meeting n'avu loc. Autoritățile luaseră o simplă întrunire, drept un mare meeting și ziarele ațâțară focul.

Dar poate, că autoritățile aveau motive destul de puternice pentru aceasta....

O carte de valoare.

„Colonizări și parcelări” de Dr. Max Popovici.

Cartea de mai sus a apărut anul acesta între publicațiile Casei rurale și fiindcă tratează despre o problemă de mare însemnătate în viața economică; cuprinsul ei credem că trebuie cunoscut în cele mai largi cercuri. Ea este o dare de seamă asupra unei misiuni de studii făcută în regiunile de colonizare din Germania și Ungaria și ne prezintă un material de studiu din cele mai interesante, cu privire la minunata organizare de care dispun Germanii pentru întărirea neamului lor în provinciile mai expuse.

Ideia de colonizare izvorâtă din dorul de cucerire și apărarea elementului german a fost — după cum spune autorul — întruchipată prin legea din 1886, a cărei măsuri constau:

1. „In a cumpăra moșii, cari să se preteze la transformarea în loturi mici și mijlocii pentru țărani și lucrători;

2. „In a întrebuița pentru același scop moșii de ale statului;

3. „In a pune la dispoziție nouilor coloniștii și comunelor rurale întregi, cari s'ar forma, mijloacele materiale necesare pentru o primă instalare precum și pentru a regula afacerile comunale, bisericesti și școlare.

„Pentru înfăptuirea acestei legi s'a instituit așa numita „Comisiune de colonizare pentru Posen și Prusia de vest (Ausiedlungs-Kommission für Posen und Westpreussen) cu reședința în orașul Posen, care constă din 14 membri numiți cu decret regal și subordonată Ministerului de stat”.

Acestei comisiuni i-s'a votat în intervalul dela 1886—1908 suma de 550 milioane, dintre cari 75 milioane s'a întrebuițat exclusiv pentru transformarea de bunuri țărănești în bunuri de rentă colonizate. Autorul ne arată și procedeul aplicat de această comisiune pentru a salva bunurile țărănești amenințate și care constă „in a cumpăra pe seama sa aceste bunuri, a le degreva de sarcini, a le împovăra sau cu o ipotecă amortizabilă sau cu o rentă perpetuă și apoi a le ceda din nou țăranilor foști proprietari ai acelor bunuri, cari de aici înainte plătesc o mult mai scăzută rată amortizabilă, decât până atunci. Statul, adecă Comisiunea de colonizare rezervându-și prin actul de ipotecă, privilegiul de rescumpărare, asigură astfel bunurile națiunii germane”.

Comisiunea de colonizare a cumpărat din anul 1886 și până în anul 1909, care va să zică într'un interval de 24 de ani 350.577 hectare pentru care a dat 383 mil. 256.184 mărci în calcul mediu 1093.21 mărci pe hectar.

Intr'un articol special ne arată măsurile ce se iau în vederea parcelării, a prețuirii, a regulării plăților, a exploatarei

Ocazie de cumpărat mobile!

Din cauza producției abundente poți afla pentru prețurile cele mai săzute mobila de Székely și Réti fabricanți de Marosvásárhely lipsă la: mobile in Piața Săcșenyi-tér 47. -

Oamenilor acreditabili se vând și pe lângă plățire în rate lunare fără nici o urcare de preț. — — —

— Mare asortiment în trusouri pentru mirese. — La cerere din provincie trimite bogatul catalog ilustrat

resturilor de moșii în regie proprie, măsuri cari în parte le întâlnim și la Casa rurală din România.

Mai interesante sunt instituțiile, cari vin în ajutorul coloniștilor, cum sunt diferitele soiuri de cooperativo, școli de agricultură și menaj etc., al căror sprijin material și moral întregeste într'un chip atât de minunat ajutorul statului.

Partea aceasta e scrisă mai ales pentru relațiunile din România. Pe noi ne-ar interesa mai mult felul de apărare al Polonilor, în contra cărora e îndreptată această organizare. Și în privința aceasta găsim o interesantă descriere, care ilustrează foarte limpede modul de luptă al Polonilor. Iată ce ne povestește d. Popovici:

„Un proprietar german convine a vinde moșia sa tot unui german. Rămăsese vorba a se ratifica actul de vânzare la tribunalul de notariat. Deodată apare un al treilea german care denunță proprietarului vânzător-că germanul care-i cumpără moșia este un agent polonez. Proprietarul, fiind un mare naționalist, se supără și nu-și mai vinde moșia. Denunțatorul, care se da ca un mare patriot, își exprimă dorința de a cumpăra dânsul moșia, dacă i-se va mai lăsa ceva din preț. Proprietarul, din acelaș sentiment patriotic, scade prețul moșiei cu 30.000 mărci și o cedează denunțatorului. Care este însă desiluzia fostului proprietar când după câteva zile află că moșia sa a fost revândută unei bănci poloneze de parcelare!”

Acțiunea de colonizare a dat în Germania rezultatele cele mai frumoase, în Ungaria efectele sunt mai slabe. Aici lipsa de fonduri — după cum ne spune autorul — dar mai ales scumpirea pământului de așa numiții „măcelari de moșii” (Gütter-schlaechter) a îngreunat acțiunea.

Fantoma pericolului românesc, de care grofii scăpătați se folosesc la toate ocaziunile, a scumpit pământurile așa că pentru scopurile de colonizare va fi necesitate de un nou ajutor, la care vom contribui și noi.

Apucătura aceasta a măcelarilor de moșii se aplică pe o scară întinsă și între Români, mai ales avocații — cari urmărind scopuri de îmbogățire vând pământurile cu prețuri nereale și aduc țărâna noastră la mari încurcături. Am amintit acest fenomen în treacăt, fiindcă nu acesta a fost scopul acestor șire. Motivul principal care m'a îndemnat, a fost să atrag atențiunea cărturarimei noastre asupra publicației dlui Dr. M. Popovici ca ea să pătrundă în toate păturile, iar „frunțașilor” noștri să le dea obiect serios de studiu.

I. Enescu.

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboască, dar administrației ziarului nostru poate fi de mare folos. Ziarul nostru roagă pe onoratul public că la cererea prețurilor curente sau la orice cerere sau cumpărare să se provoace că adresa firmei a cetit-o în — ziarul „Tribuna” din Arad. —

Scrisori din București.

O idilă nu tocmai obișnuită. — La congresul advocaților. — Talentele noastre în străinătate.

București, 7 Noemvrie v.

Cei mai mulți poeți au cântat luna Maiu, ca patroană a iubirei ce înfloreste în suflete odată cu florile pline de mireme. Și cu toate acestea sunt atâtea suflete, cari, în fața naturii care moare simt cu atât mai mult pornirea de a-și manifesta dragostea de viață. O viață se stinge afară cu frunzele cari cad îngălbenite și altă viață izbucnește în inima unor oameni, puternică, plină de avânt, necunosătoare de stavile, de prejudecăți, de răutatea omenească, de ironia sortii. O viață în care înfloreste nădejdea, în care luminează o rază blândă de fericire. O lumină se stinge afară, sute de lumini se aprind în suflet, ca o protestare contra nestatorniciei lucrurilor pământene.

Ceea ce este merit peirei se stinge, în timp ce din flacăra eternă a dragostei se desprinde în suflet o licărire ce luminează stăruitoare ca o candelă în fața icoanei sfinte.

Ziarele povestesc un caz petrecut zilele acestea. Un caz nu tocmai rar și nu lipsit de interes, mai ales având în vedere pe eroii romanului, ce se desfășoară acum, în aceste zile de toamnă blândă, într'un oraș din nordul Moldovei.

O evreică, anume Roza Peritz, prinsă în mrejele săgalnicului Cupidon, și-a părăsit casa părintească și s'a mutat la iubitul ei August Purice, simplu soldat în regimentul local. De dragul lui, spre a nu fi împiedecată din cauza religiei de a-l lua de bărbat, a trecut la legea creștinească, luând numele de Maria, și — așteaptă ca alesul ei să-și isprăvească stagiul spre a se cununa. Idila ar fi avut farmecul ei, dacă rudele și prietenii fetei n'ar fi intervenit pe toate căile spre a o readuce la „sentimente mai bune”. Intre altele au adresat parchetului o plângere în care declară că fata, care nu vrea să se despartă de iubitul ei, ar fi sechestrată. Chemată la parchet, ea declară însă că se simte foarte fericită și nu va fi putere omenească s'o poată despărți de cel care-i e drag.

Lucrurile au multă asemănare cu cele ce se petrec în „Manase” al lui Roneti-Roman. Atât numai că eroii nu fac parte din aceeaș clasă socială. Și după cât se pare vor avea acelaș sfârșit: triumful celor cari se iubesc. Așa e. E prea frumoasă toamna aceasta, ca să nu aprindă în suflete fiorii iubirei și, citind peripețiile, prin cari trec cei doi, parcă ți-e ciudă pe neînțelegerii sufletului omenească, cari prin tot felul de mijloace vin să turbure o idilă atâta de frumoasă.

La Iași se ține de prezent congresul advocaților din România. Se discută chestiuni cari privesc starea lor, menirea și rolul lor în societate. Se discută organizarea „fедераțiunii” tuturor advocaților din țară, apoi chestiuni de drept, chestiuni profesionale și alte multe. Un lucru ar trebui să se țină în vedere. Nici o categorie de oameni nu are un rol mai mare și nu-și poate îndeplini mai cu succes acest rol, în luptele naționale, ca advocații.

Ar fi bine deci, avându-se în vedere lupta pe care neamul nostru întreg o poartă, să se gândească cineva la o federațiune a tuturor advocaților români de protutundeni. Nimenea nu i-ar putea împiedeca pe advocații noștri să facă parte dintr'o societate în care se discută chestiuni științifice și sociale, ori unde ar fi sediul acestei societăți.

În schimb, folosul din punct de vedere național ar fi incalculabil. Advocatii români din Ungaria și Bucovina, venind în fiecare an la congresele ce s'ar ține în diferitele orașe ale României, ar cunoaște țara, ar intra în legături de prietenie cu confratii lor de aici, s'ar forma acea legătură sufletească, de care avem atâta nevoie pentru realizarea aspirațiilor noastre. Avem societatea scriitorilor români, din care fac parte toți scriitorii, fără deosebire de locul unde trăiesc. Membrii Academiei române se aleg deasemenea din toate provinciile locuite de Români. De ce din federația advocaților nu ar face parte și advocații noștri?

Dacă această idee nu se mai poate discuta acum, ar fi bine ca la viitorul congres să se ia o hotărâre în ce privește realizarea ei. Ar fi un nou punct de contact cu viața sufletească din țară, o nouă punte de trecere la acea unitate sufletească,

spre care năzuim cu toții. Suntem un singur popor și toți avem aceleași nevoi, aceleași idealuri.

Din Paris vine știrea despre marele succes pe care l'a avut cunoscuta artistă română, dsoara Mărioara Ventura, al cărei nume a trecut de mult peste granițele țării și care se bucură de atâta considerație în cercurile artistice din străinătate.

Ziarele, cari au sosit azi din Paris, aduc elogii artistei pentru modul cum a interpretat rolul lui Neron din piesa „Britanicus”. Ziarul „Echo de Paris”, după ce face aprecieri asupra felului cum a fost până acum interpretat acest rol, zice că artista a fost admirabilă ca avânt și pasiune, ca voință viforoasă, ca violență puternică și ca șovăire, — calități intrupate de personajul, al cărui rol l'a interpretat.

„Le Temps” arată că Mărioara Ventura a seos în relief duplicitatea lui Neron, pe când artiștii cari au interpretat până acum acest rol, făceau să reiasă mai mult brutalitatea lui. În acelaș chip se exprimă toate ziarele pariziene despre această artistă, cu care scena toatrului românesc nu se poate mândri, căci talentele noastre pribegesc prin străini.

Coresp.

Situația politică și deputații noștri.

În sfârșit, deputații noștri au ținut de cuviință să lămurească opinia publică asupra motivelor cari au determinat atitudinea lor de până acum observată în Camera deputaților.

Lămuririle acestea apar, firește, și de data aceasta într'un ziar unguresc, „Világ”, care pe semne a ajuns oficiosul unguresc al comitetului nostru. Oficiosul român dela Arad n'are vreme de pierdut cu orientarea politică a obștei românești. El a fost doară înființat și pus sub direcțiunea dlui Goldiș ca să se perpetueze neînțelegerile din sinul nostru.

Ne împlinim datoria de cronicari, înregistrând declarațiile dlui Dr. Teodor Mihali, președintele clubului deputaților naționaliști, făcute unui redactor dela „Világ”

„Noi n'am fost rugați nici din partea justhiștilor, nici din altă parte să ne angajăm la obstrucția tehnică. Dar nu numai pentru aceasta am rămas neutri, ci și din motivul că, fiind numai 8 inși, numărul nostru nu putea să tragă în cumpăna obstrucției tehnice. Noi am profitat de timpul obstrucției pentru a ne organiza (?) și a ține vreo 20 adunări populare. Contețe Tisza a declarat că opinia publică românească nu ne aprobă: cu aceste adunări populare și cu numărul mare al asistenților am dovedit contrarul.

Motivul că n'am luat parte activă la obstrucția tehnică mă face să nu mă declar nici asupra armistițiului încheiat între guvern și opoziție. În ce privește pacea definitivă și rezolvirea chestiei reformei electorale, părerea mea e că aceste se pot realiza numai prin formarea unui nou partid. Să se constituie partidul votului universal și gruparea conservatorilor. Noi, deputații naționaliști, vom merge alături de aceia cari cer introducerea votului universal egal și secret și democratizarea instituțiilor de stat: Acesta este punctul nostru de vedere, dela care nu ne poate abate nici împrejurarea că n'am cooperat nici cu justhiștii, nici cu socialdemocrații, cu cari n'am venit nici chiar în atingere.

În ce privește reformele militare, pentru noi înainte de toate este de importanță dacă țara va fi în stare să supoarte marile sarcini ce i-se impun. Celelalte chestiuni, spre pildă chestiunea drapelului și a emblemei și chestiunea limbii de comandă, ne privesc numai în rîndul al doilea”.

D. Mihali a fost rugat să-și spună părerea și despre vizita contelui Tisza la București. D. Mihali a declarat:

„Nu este adevărată știrea ziarelor ungurești că presa din România l-a salutat pe Tisza cu simpatie. Au fost ziare cari dimpotrivă au protestat în mod categoric împotriva acestei vizite. De altminteri este cîndat că același Tisza vrea să meargă în România cu chestia naționalităților, care i-a timbrat ca trădători de patrie pe toți cei ce îndrăsnesc să privească numai spre România”.

Lămurire.

Publicăm rîndurile de mai la vale ale părintelui protopop dela Făgăraș, Nic. Borzea, convinși că servim vechiul nostru principiu de imparțialitate în ceea ce privește judecarea actelor anumitor oameni din societatea noastră. Noi nu cunoaștem mai de aproape chestiunea pe care o tratează părintele protopop, vedem însă și de astădată că vechile neînțelegeri din Făgăraș nici astăzi nu sunt încă potolite. Și acum își fac cursul lor certurile personale cari aduc cu ele o stagnare a activității naționale. Nu putem ruga îndeajuns pe adevărații români conștienți din acele părți să curme odată toate micile lor afaceri personale, să stărpească elementele tulburătoare, să alunge pe cei răi din sânul societății noastre și să se unească toți cei buni și desinteresați la munca pentru regenerarea noastră culturală și politică din comitatul Făgărașului, unul dintre cele mai puternice din câte avem noi sub raportul numeric.

Cît privește cîntarea imnului nostru național în sala comitatului din Făgăraș, noi am aprobat-o atunci cînd ea s'a întîmplat. Acum, tot ca mai înainte, nu avem nici un motiv să o considerăm decît, ca o manifestare spontană și îndreptătită a conștiinței noastre naționale care a tras asupra ei pedepse nemeritate, dar obișnuite în țara noastră.

Referitor la procesul făgărășenilor înaintea tribunalului din Brașov pentru „Deșteaptă-te Române”, cu care s'a făcut atîta reclamă, s'a publicat în Nr. 243 din „Tribuna” un raport necontrolat după „Gazeta Transilvaniei”, în care se scrie:

„O penibilă impresie face asupra publicului românesc prezent, năzuința funcționarilor comitatensii de al scoate nevinovat pe părintele protopop Borzea”.

Eu fiind reținut în pat, nu am putut observa penibila impresie în sala tribunalului din Brașov. Dar din această afirmație văd că de curios raționează domnul corespondent al Gazetei. Observați numai cum ar voi printre rînduri să mă facă trădător de neam, pentru că nu mi-s'a putut constata faptul copilăresc din depunerile martorilor, ori poate chiar fiindcă nu am cîntat cu d. Șerban atunci în sala comitatului „Deșteaptă-te române”. S'au poate că ar fi voit să mă vadă oșândit cu tot prețul, d. corespondent, chiar și fără vină, chiar și dacă martorii depunând mărturii mincinoase ar fi jurat strîmb. Nici una, nici alta. Eu trebuia să fiu scos trădător de neam rău român. Aceasta o voia d. corespondent al Gazetei. Dar dacă mi-se aruncă în față acuza aceasta gravă numai fiindcă am fost achitat în proces, atunci ce se face d. corespondent cu părintele Trandafir Dragomir și ceilalți mulți preoți achitați, cari au fost la adunare? Pentru ce nu tratează în consecință și pe advocații Dr. Șenchea și Dr. Vasu, ori chiar pe domnul vicar gr.-cat. Macavei, prietenul dlui Șerban? Pentru ce nu e și părintele vicar Macaveiu trădător de neam? Ori poate fiindcă și dînsul a fost... achitat? Pare-mi-se că Gazeta Transilvaniei nu și poate lăsa năravul de a face pas de pas confesionalism.

Foarte rele servicii face publicului românesc o astfel de corespondență tendențioasă — ar trebui să se dea mai mare rol coșului de redacție, cum

bine propune poetul nostru Octavian Goga în „Mieile garnizoane” din „Insemnările unui trecător”.

Dar ca să știe și Gazeta și publicul românesc prezent la acea pertractare în Brașov că nu am putut fi mucenic împreună cu Dr. Șerban și pentru ca opinia publică românească să cunoască stările noastre din ținutul Făgărașului, descrie atît de fals de unii cari au luat Gazeta în stăpânire și acum și Românul trebuie să mărturisese, lăsînd toate la o parte, un singur lucru:

Nu am voit să fac cauză comună cu cel care numai eri-alaltăeri a întors oiștea cătră noi, cu cunoscutul recidivist în materie de balansare politică, zugrăvit atît de nimerit de poetul Goga în „Insemnările unui trecător” la pag. 124, nu am voit deoarece i-am cunoscut faptele din trecut determinate de sufletul lui descris fidel de cel mai bun condei al scrisurii române, nu am voit să sprijinesc pe Dr. Șerban, un om care după atîtea greșeli politice, a crezut că prin cîntarea lui „Deșteaptă-te Române”, începută de dînsul în sala comitatului, dar, între noi fie zis, rău executată, se mai poate susține la suprafața politicii naționale. Din pricina aceasta nu am cîntat cu dînsul în sala comitatului și nici vicarul Macaveiu. Iar fiindcă nu am cîntat era firesc și după dreptate să fim scoși și eu și părintele Macaveiu de sub acuză. Găsește cineva în aceasta vre-o tradare de neam? Să răspundă corespondentul Gazetei.

Pe mine mă cunoaște preoțimea și comitatul Făgărașului mai bine decît elica corespondentului Gazetei Transilvaniei, mă cunoaște după faptele și activitatea mea românească, tocmai de aceea am și fost ales zilele trecute deputat preoțesc în congresul național. Pentru mine aceasta este o satisfacție care nu poate fi întințată de acuza fără de temei ale corespondentului Gazetei.

Nicolae Borzea,
protopop gr.-or.

Cronică școlară.

— Conferința învățătorilor din tractul Aradului. —

În 7 Noembrie și-au ținut învățătorii din protopopiatul Aradului conferința de toamnă în Băntania la școala românească.

La orele 8 dimineața preotul local S. Cornea a servit chemarea duhului sfînt. După sfînta slujbă s'au dus cu toții la școală unde a urmat deschiderea conferinței de cătră d. secretar al despărțămîntului G. Popovici inv. în Arad, președintele Ioan Vancu fiind împiedecat dela conferință.

S'a ținut o prelegere din socoată cu elevii școlii, de cătră harnicul învățător din localitate Mihai Nicoară. Prelegerea a succed foarte bine.

Domnul Dr. A. Sădean simpaticul profesor dela pedagogia română din Arad a ținut o importantă și instructivă prelegere din limba română despre „Genuri și alte părți alese din Gramatică” pentru care a fost viu aplaudat și pentru care numitul profesor merită toată cîntea și recunoștința noastră.

Cei de față au ascultat cu mult interes și vie atențiune prețioasa prelegere. Iar conferința cu unanimitate i-a votat mulțămîntă protocolară.

S'a cîntat apoi Raportul comitatului central care s'a luat cu plăcere la cunoștință și din care se poate vedea planul de muncă al biroului central.

Cu aceasta ocaziune casarul despărțămîntului d. P. Russu, a încasat dela membrii o frumoasă sumă din taxele restante ale Reuniunii. Se vede că învățătorii își cunosc chemarea și și prin aceasta vreau să premeargă — ca și în alte privințe — cu exemplul celorlalte despărțăminte.

La conferință fără de învățători au luat parte multime de fruntași din comună, îmbrăcați în haine de sîrbătoare, semn că poporul nostru știe prețui truda învățătorilor lor. Proxima conferință s'a hotărît a se ține în Arad.

Maxim.

— Conferința de toamnă a învățătorilor din tractul Hălmașului. —

Conferința noastră s'a ținut Vineri, 17 Noembrie în școala din Ciuciu. Erau aproape nouă ore și vîile nu se desfundaseră încă de negură, iar noi în număr frumusețea și buni creștini, am

întrat în lăcașul sfînt al bisericii, unde părintele N. Balta ne-a servit „Chemarea Duhului sfînt”. Ne-am dus apoi în sala bine încălzită a celuialt așezămînt cultural, priponit pe vîrfurile gruiului împrejmuit cu întărituri de piatră, nu cumva să se prăbușească cu biserică cu tot jos în drumul de țară, ce șerpuieste în ambele direcțiuni pe după cotiturile dealurilor până în largi depărtări.

1. După deschiderea ședinței inv. Tr. Mager desvoaltă o prelegere practică plîpîndelor odrasle cari uluite de prezența atîtor domni se înșiruie sfioși pe băncile din urmă. Trebuie relevată îndrumarea nouă și salutară a comitatului central, după care scopul acestor prelegeri nu este în prima linie criticarea, ci făcîndu-se oarecari aprecieri în fața poporului adunat să-i câștige și mai mult încrederea aceluia. 2. D. prez. M. Vidu, inv. își cetește disertațiunea, rostindu-se pentru ștergerea examenului dela finea anului școlar. Reforma aceasta frămîntînd lumea pedagogică de azi, a făcut bună impresie, stîrnind mult interes. 3. Savu Dorca, avînd a ținea o serie de experimente fizicale, chemice, nu și-a putut rezolvi interesanta temă, neavînd la îndemînă toate aparatele trebuincioase și astfel se amîna pentru programa ședinței viitoare. 4. Tr. Mager își desvoltă conferința: „Îndrumări pentru o direcție mai practică a Reuniunii noastre” în următoarea desfășurare de idei: I. Reuniunea și scopul ei. II. Reformarea ședințelor: educația artistică și de specialitate, propaganda prin graiul viu. III. Presa: propaganda în scris. IV. Noui tărîmuri de muncă. V. De încheiere. Deși poate prea vastă în cadrul unei ședințe de-ale noastre, dar a captivat cu desăvîrșire auditoriul până în sfîrșit.

S'a colectat pentru busturile: Eminescu și Barit 11 cor. 10 fil. După conferință ne-am întrunit la masa albă, așa modestă cum modești suntem și noi. Ne vedem veseli întruniți la un păbar, două de udătură și puțină îmbucătură, toți înfrății aceluiași suferinți. Și e o dulce mîngăiere sufletelor noastre împreună șederea. Ti-se infiripă convingerea că și cei mici și neînsemnați dacă suntem mulți și cu puteri unite, vor putea sparge o cărare mai netedă spre viitor. La revedere iubitorilor, cît de cu primăvară în Hălmașiu! T. M.

CONVOCARE.

Prin aceasta se convoacă adunarea despărțămîntului C i a c o v a aparținător Reuniunii învățătorilor români dela școlile confesionale gr.-or. rom. din dieceza Caransebeșului, pe Vineri în 12 (24) Noembrie 1911 în sala școlii confesionale gr.-or. rom. din Ciacova.

PROGRAM:

1. La 9 ore a. m. chemarea Duhului sfînt.
2. Deschiderea adunării.
3. Citirea cercularului comitatului central.
4. Disertațiuni și prelegeri ce se vor anunța.
5. Critică asupra disertațiunilor și prelegerilor.
6. Defigerea locului pentru ținerea proximei adunări.
7. Propuneri.
8. Reconstituirea.
9. Alegerea unei comisiuni pentru autentificarea protocolului.
10. Închiderea adunării.

În interesul înaintării afacerilor școlare, sunt poftiți a participa la adunare toți membrii onorari, fundatori, ordinari și ajutători ai Reuniunii și toți cari se interesează de cauza învățămîntului.

Se atrage atențiunea dlor învățători și învățătoare, că ceice vor absentă fără motiv grav și serios, vor fi arătați Ven. Consistor diecezan, conform decisului adunării generale din 1909 Nr. prot. 17.

G h i l a d, în 4 (17) Nov. 1911.

Aureliu Dragan,
președ desp.

Ioșif Badescu,
not. desp.

Egoism și Altruism.

De Dr. Al. Tălășescu.

IV.

Privind egoismul și altruismul din partea națională, trebuie să luăm în considerare toate principiile cari ne-au călăuzit pentru conservarea integrității familiei, deoarece o națiune nu e altceva decât o familie mare, care vorbește aceeași limbă, locuiește la un loc și are aceleași interese de existență.

Indată ce una din aceste trei condițiuni lipsește, sau două din ele devin în contradicție, unitatea națională e știrbită: dacă națiunea este mică și izolată progresează spre dizolvare în alte națiuni, dacă e mare și întinsă, tinde spre formațiuni de noi națiuni.

O națiune fie cât de mare, nu poate exista fără o dosă însemnată de egoism, iar altruismul ei n'are voie să depășească strictul necesar pentru relațiunile reciproce economice și politice cu alte națiuni, precum și pe acelea pe cari ni-le oferă, fără alterare, rudenția de limbă.

Conviețuirea între hotarele unui stat și interesele comune de existență, cum găsim popoarele în statele poliglote, pot forma națiuni politice fără să aibă aceeași limbă națională, astfel găsim republica Elvețică și Austro-Ungaria, care mai mult sau mai puțin formează state politice fără unitate de limbă națională. Dar dacă limba popoarelor respective nu este cultivată pe aceeași treaptă cu cea a altor popoare conviețuitoare, poliglotismul devine vasal unei singure națiuni și cu timpul se șterge cu totul. Astfel în Marea Britanie limba celtă, deși cultivată încă în Wals și Irlanda, a rămas numai ca limbă de familie fără influență asupra vieții politice a Engleterrei, tot astfel cea bretonă și provencială în Franța și cea retho-romană în Elveția. Lipsa de egoism suficient al acestor națiuni i-a lăsat pradă națiunilor mai viguroase cari conviețuiau cu ele. Cam tot aceeași soartă pregătesc ungruii și limbilor naționalităților din Ungaria.

De altfel singură cultivarea limbei nu este întotdeauna suficientă pentru menținerea unei națiuni. Confiniile politice și interesele economice au tot aceeași putere decisivă în conservarea sau diferențierea naționalității. Americanul de Nord, deși vorbește exact limba engleză, cel de Sud limba spaniolă, portugheză, boerii din Africa de Sud, limba olandeză, fiind rupți politicește și economicște de națiunea mamă, au ajuns la formări de alte state, au încetat să mai facă parte din națiunile din cari se trag, decât numai cu titlul de gintă.

Poporul român, după ce a fost separat de cătră puhoiul de barbari de imperiul roman și după ce a încetat de a mai fi politicește pendinte de Romani, a început să-și desvolte egoismul său în mod deosebit, cu o individualitate națională nouă și să dea naștere poporului și națiunii române.

În ajutorul acestei formațiuni noi a venit în mod hotărîtor și alterarea limbei prin contact cu popoare slave, cari ne-au subjugat și mai ales prin schimbarea religiunii pendinte de Roma cu cea ortodoxă de răsărit, pe care ni-au impus-o cu sila Slaviu sub regii bulgari Bogar și Simeon, cu ceva înainte venirea Ungurilor peste noi. Negreșit că dominațiunea politică maghiară și germană în Austro-Ungaria și cea turcă fanariotă, precum și influența moscovită în Principatele Trans-Carpatine, au alerat întrucâtva unitatea culturală a limbei și a națiunii românești în limitele geografice ale Daciei Traiane. Cu toate acestea, această unitate este așa de puțin alterată încât ea ne dovedește că hotarele politice dintre țările locuite de Romani între Tisa — Nisru și Dunăre în trecut n'au fost așa de severe precum voiesc să le tranforme Ungurii, Rușii și Bulgarii de azi.

Cu totul altfel stăm față de frații din Macedonia cari neavând continuitate de relațiuni economice și culturale cu noi, au format un dialect cu totul deosebit, în care predomină elementul grec.

Formațiunile de națiuni noi este dar rezultatul egoismului național conservat în mijlocul altor națiuni, sau efectul izolării departe de națiunea sa mamă, — pe când contopirea și disparițiunea națiunii vechi, este rezultatul altruismului cu care ea a primit pe cuceritor.

Egoismul exagerat al națiunilor se numește *șovinism*, iar altruismul exagerat se chiamă *cosmopolitism* sau *internaționalism*. Între acestea două stări extreme ocupă locul său bine echilibrat sentimentul numit: *naționalism*.

Șovinistul contestă ori ce drept de existență altor națiuni alături de el și este cu totul netolerant în interiorul confiniilor politice ale țării sale. Cu lăcomia șgărețului el voiește să absoarbă în sinul națiunii sale tot ce i-se cuvine și ce nu i-se cuvine. Șovinistul nu admite nici o superioritate de cultură străină. El disprețuiește tot ce este de origină străină, pe când cosmopolitul are un deosebit cult pentru tot ce e străin și un ciudat dispreț pentru tot ce este național. Acesta va găsi întotdeauna o limbă străină, cultă, care să-i pară mai frumoasă decât cea a națiunii sale; el va schimba cu ușurință portul național, bucătăria și ori ce condițiuni sociale-naționale, până în fine se va pierde în sinul altei națiuni mai mult sau mai puțin viguroasă decât a lui.

Este de observat că popoarele cu limbă mai grea, cari la rindul lor de regulă învață cu greu alte limbi, sunt mai șoviniste, întru cât dificultatea de-a comunica cu alte popoare îi silește a se ține mai izolați față de cei mai puternici ca ei și să fie violenți cu popoarele subjugate pentru a le impune limba care în mod voluntar nime nu și-ar însuși-o. Neapărat că deodată cu limba ei impun celor subjugăți și o mentalitate nouă cu totul opusă intereselor vieții naționale de până atunci.

Națiunile mici nu pot rezista celor mari, decât prin puterea șovinismului lor național, mai cu seamă când limba lor permite asimilarea cu ușurință a limbilor străine cum suntem de ex. noi Românii. Aceste asimilări străine la început ne rănește frumusețea limbei, lăsând în ea din ce în ce mai multe cicatrice, cari o fac mai greu flexibilă, mai puțin muzicală, până ce în fine succombă ca o plantă a cărei ramuri s'au desfrunzit și s'au uscat până la tulpină, până la rădăcină. Națiunile mari n'au nevoie să fie șoviniste, conservarea lor se poate face îndeajuns prin un sentiment naționalist sănătos.

Am accentuat aceasta pe motivul nostru prea alarmant că noi Românii cari politicește nu putem fi uniți în același stat, cel puțin nu în actualele condițiuni de existență națională, avem o sarcină datorie de a ne sforța din răsuputeri ca să ne cultivăm limba și să o vindecăm de toate cicatricile cari împiedecă libera circulațiune a sângelui vital, al sângelui străbun, care ne-a imprimat caracterul nostru neolatin în limbă și în moravurile noastre sociale de existență națională.

Lipsa de încredere în sine conduce la sinucidere națională. Noi Românii trăiți atâtea secole în robie am avut de îndurat multe umiliri. Pentru limbă însă trebuie să punem în evidență tot egoismul nostru să sacrificăm totul, deoarece numai ea ne poate scăpa de prăpastia asimilării în masă. Cultivarea ei în raport direct cu progresul cultural al artelor este prima și unica condițiune a existenței noastre ca națiune.

Tendența politice maghiare este ca să tranforme limba celor 3 milioane de Romani din regatul ungar într'un *jargon romano-maghiar*, care apoi de sine se pierde ca ori ce viață hibridă. Piedecile multiple pe cari Ungurii, Rușii și Bulgarii le pun dezvoltării noastre culturale, tind spre nimicirea celei mai principale condițiuni de existență națională cu care suntem încă legați de Românii de pretutindeni. Acest proces de denaționalizare este ajutat și de dificultățile relațiunilor economice dintre Românii din regat și cei din statele vecine, așa, că dușmanii noștri caută să nimicească toate trei condițiunile pe cari le cere ființa noastră națională.

Să fim egoiști în conservarea și dezvoltarea limbei noastre, să fim însă destul de prudenți în șovinismul nostru, dar neclintiți în a devia din calea indicată pentru conservarea individualității noastre ca buni creștini, morali și naționaliști români.

Iubirea deapropelui pe care ni-o cere religiunea creștină trebuie să fie întreținută până la marginea care ne garantează existența ca națiune. Sinuciderea noastră națională nu este cuprinsă în altruismul creștinesc, așa, că religiunea noastră fie ea ortodoxă, fie unită, trebuie să ne formeze cea mai nepătrunsă pavază în contra atacurilor îndreptate spre nimicirea noastră națională. (Sfârșit.)

Cronica teatrală.

București.

„Omul de altă dată”, piesa lui Porto-Riche, tradusă de Brătescu-Voinești e o tragedie modernă de-o putere covârșitoare. Originalitatea subiectului o ridică peste piesele scrise în ultimii ani în literatura dramatică: Un copil de șaseprezece ani, trăiește liber lângă părinții lui, liber să facă ce vrea și să se îndeletnicească cu ce-i place. Tatăl-seu un nevropat, un prototip al omului ușurat și fără scrupul, mamă-sa o ființă bună, blândă, gata de jertfă e preocupată cu totul de afacerile unei case de editură, de care tatăl nu se prea îngrijește. În societatea acestor părinți, copilul se lasă cu totul patimei lui înăscute de-a citi tot ce-i cade în mână. Dragostea nefericită a lui Romeo și a Julietei lasă o adâncă impresie în sufletul acestui copil sensibil și romantic. Cu siguranță că citind piesa lui Shakespeare, a ajuns să se creadă singur Romeo și s'a simțit atras de-o Julietă ideală, pe care o aștepta să vie.

Și a venit. O femeie tânără, frumoasă, vioaie și seducătoare, o ființă mai mult inconștientă decât păcătoasă, o cunoștință oare care a venit la ei în casă. Copilul a văzut în ea pe Julieta lui și s'a înamorat de dânsa.

Până aci e foarte limpede. Câți din noi la etatea aceasta, poate chiar și mai de vreme n'au fost înamorați de vre-o verișoară sau de vre-o mătușică și n'ar fi fost gata să facă ori ce jertfă pentru aleasa inimii lor? Câți din noi, la etatea asta n'au tresărit văzând pe ființa iubită, n'au tremurat auzind-o vorbind și n'au stat pironiți, uitați locului, privind în urmă-i și urmărind-o cu ochii până departe? Toate astea instinctiv copilul le tănuiește cât poate... Și câți din noi n'au roșit, până după urechi și n'au fugit în altă odaie, când cineva, vre-un indiscret din familie arunca câte-o vorbă prin care ni-se desvăluia taina curată și sfântă, pe care credeam că o știm numai noi.

Eroul lui Porto-Riche însă n'are această șfială. El vorbește cu mamă-sa și cu tatăl-seu pe față și-i spune iubirea. Și mai mult; și mamă-sa și tatăl-seu îl ascultă, se uită în gura lui, cum s'ar zice. O fi firesc. Nu intru într'o analiză mai profundă. Ar fi de prisos.

Pentru spectatorii din sală însă copilul-erou al lui Porto-Riche devenise plicticos cu explicațiile lui. Și părinții cari îl ascultau și mai plicticoși.

Un lucru e sigur: dacă acest copil înamorat, ar fi vorbit mai puțin, mult mai puțin, și numai prin atitudini și situații ne-ar fi lăsat pe noi, publicul, să întvedem iubirea lui mare, ar fi fost mult mai puternică impresia din actul al 4-lea, când după izbucnirea de un șguduitor dramatism, redat cu mare artă de autor, copilul — după ce pricepe că și ușuratecul de tatăl-seu iubește pe femeia asta — se duce să se omoare. Iubirea acestui copil precoce și melancolic e o iubire mare, profundă și o astfel de iubire e întotdeauna tăcută... e soră cu moartea.

La sfârșit, într'un amurg mohorît cum n'am mai văzut niciodată par'că, pe trăsnete și fulgere, copilul, care se aruncase într'o prăpastie, e adus mort în casa părinților.

Sfârșitul piesei lui Porto-Riche e de-o putere dramatică șguduitoare. Simți pe poetul mare, care la un moment dat prinde toate elementele și țile aruncă în suflet cu puterea unui zeu, care vrea să te nimicească.

Începutul însă, mișcările de analiză, greoi și repetând mereu lucrurile, te obosește într'atât, încât la sfârșit nici nu mai ai puterea să guști acele momente mari de artă adevărată, puternică și eternă.

A doua piesă originală românească, după „Cometa”, din stagiunea aceasta, e lucrarea dlor Nicolau și Simionescu „Fiul ei” jucată săptămâna asta. D. Nicolau, ziarist de valoare, e cunoscut publicului și din alte lucrări dramatice ale sale.

În piesa nouă „Fiul ei” e o mamă care și iubește copiii până la jertfă și jertfa asta e împinsă până la o viață svânturată numai ca să-și poată ține copilul la studii în străinătate. Băiatul se întoarce om întreg; vrea să se însoare. Tatăl viitoareii lui soții, un om care face pe sfântul cu alții și care singur întreține relații cu nevasta unui prieten, se opune la această căsătorie; după copilul unei mame care are un trecut așa de tulbur nu vrea să-și dea fata. Mama, ca să nu fie o piedecă la fericirea copilului pentru care a făcut atâtea jertfe, se hotărăște să se jertfească înainte. Se

spune că are să dispară din calea și din apropierea lor și n'are să se arate niciodată. Propunerea e primită. Mama pleacă. Tinerii se însotesc.

Peste cinci ani mama nu mai poate să-și stăpânească dorul de copil și de un nepot și la o stațiune climaterică din străinătate, unde sunt acum cu toții, mama îngăduită de un servitor bătrîn și milos al casei, vine pe furis să-și vadă nepotul, care e bolnav.

Intr-o zi e surprinsă la patul nepotului, toți se înduioșează de nefericirea ei de-a sta departe de cei ce-i sunt dragi pe lume — și o opresc pentru totdeauna lângă dânsii.

Piesa e scrisă cu multă îndemănare, într-o limbă de teatru corectă și acțiunea e dusă cu meșteșug până la sfârșit. Sunt câteva scene cari se ridică și cari poate să mulțumească chiar și pe cei mai pretențioși și mai rafinați în ale teatrului. E o piesă bună, pe care publicul a primit-o cu multă simpatie.

Artiștii au jucat cu toată dragostea și autorii au fost aclamați și chemați după fiecare act la rampă.

Z. Bârsan.

Războiul italo-turc.

Amânarea acțiunii în marea egeică și liniștea din partea aceasta a servit o întorsătură în soarta războiului nu tocmai plăcută Italianilor, căci vestile primite de pe câmpul de luptă aduc știrea unei generale înfrângerii a oștilor expediționare. Probabil la Constantinopol știrea aceasta era cunoscută încă de Dumineca trecută, căci numai cu aceasta se poate explica siguranța cu care guvernul otoman dăduse comunicatul presei străine, accentuând că nu va ceda nimic din condițiile de până aci, iar dacă pacea totuși nu se va încheia, va urma războiul înainte, având încredere deplină în curajul și isbânda trupelor sale din Africa.

Lupta de Sâmbăta trecută și cucerirea Bu-Mellianei se pare a fi hotărât pentru totdeauna soarta Tripolitaniei, căci armata expediționară lovită în flancul stâng de Arabi, a pierdut șase sute de oameni, nouă tunuri și o însemnată cantitate de muniții. Astăzi toate pozițiile dela Bu-Melliana au căzut în mâinile Turcilor. Și alternativ cu lupta de aici, în aceeași zi lângă Algerma Turcii au respins atacul Italianilor capturându-le o mitralieză și o mare mulțime de puști. În amândouă aceste lupte n'au pierdut decât optzeci și doi de oameni.

Incurajați de isbândecele acestea și ajutați de un trib al Arabilor Turcii au îndrăznit să atace — lângă Homs — o trupă formată din douăsprezece mii de ostași italieni. Pierderile lor se urcă și aici la o sută cincizeci de soldați și doi ofițeri, iar în plus se adaugă întreg depozitul de arme.

Acțiunea din marea egeică.

Guvernul turcesc a fost informat că Anglia a protestat contra acțiunii flotei italiene în marea roșie. Cauza acestui protest a fost svonul că vasele de răzbi italiene au început bombardarea orașului Acaba. La rîndul ei poarta a trimis puterilor un comunicat, spunând că în perspectiva atacului pe mare a făcut toate preparativele și s'a dat ordin nu numai pentru lăsaarea minelor în mare ci au fost închise și liniile de comunicație.

Situația în Tripolis.

După toate semnele soldații italieni au foarte mult de îndurat pe urma schimbării anotimpului și a continuilor hărțuiri cu dușmanul. Mai nou vine știrea că o companie de pioneri care lucra la niște întărituri de apărare a fost surprinsă

de un rîu ce inundase și dintre toți soldații abea treizeci de inși au putut scăpa cu viață.

Pacea dispăre iarăș.

Numărul din urmă al ziarului „Corriere della Sera” desminte toate svonurile despre pace spunând că Italia nu are nici un motiv s'o îmbie ci va continua războiul ca și până aci. Condițiile oferite de Turcia poate acum ar fi primite, mai târziu însă nu.

Reprezentatie în folosul familiilor soldaților căzuți.

Compozitorul Mascagni a fost invitat de sindicatul ziaristilor din Milano să dea un concert la teatrul Scala în folosul familiilor soldaților italieni căzuți în Tripolitania. Compozitorul a primit invitația.

Muntenegrul contra Italiei.

„Vossische Zeitung” află din Cetinge că semioficiosul „Cetinge Westnik” publică un articol de fond în care critică cu asprime acțiunea Italiei în contra Turciei.

Articolul face mare senzație mai ales pentru faptul că familia domnitoare muntenegreană este înrudită cu cea italiană.

Cronică externă.

Anglia cu Franța contra Germaniei. — Din Londra se anunță: Ziarul „Observer” bazat pe informațiuni excelente, confirmă știrea publicată și de alte ziare, după care guvernul englez luase astă-vară dispozițiuni spre a trimite 150.000 oameni la granița belgiană în sprijinul Franței, în caz când ar fi izbucnit un război între Germania și Franța.

Această chestiune fiind discutată în cosiliul de miniștri, unii membrii ai cabinetului englez au aprobat această hotărîre pe când alții au tras atenția consiliului de miniștri asupra marelui risc la care s'ar expune Anglia.

Ziarul spune că nu este adevărată știrea că în acea epocă flota engleză n'ar fi fost în stare să susțină o luptă cu flota germană. O parte a flotei engleze ar fi putut să țină piept flotei germane până când ar fi sosit și cealaltă escadră engleză care de sigur ar fi distrus flota germană.

Politica de externe a Germaniei. Duminecă a avut loc, în Berlin intrunirea delegaților partidului național liberal la care au asistat peste o mie de persoane.

Șeful partidului Basserman a rostit un lung discurs, în care s'a ocupat mai întâi cu cancelarul Bethman Holweg, iar apoi cu politica externă a Germaniei.

Basserman a declarat, între altele: În curând va cădea cortina și tragedia se va sfârși. Actorii vor părăsi scena fără aplauze. În nici o epocă a istoriei noastre, politica noastră externă nu a stărnit o nemulțumire atât de adâncă în sufletul națiunii germane ca actuala fază a politicii marocane ce o urmează Germania.

Basserman a declarat la sfârșit: Dacă ar fi izbucnit un război și acest pericol era foarte apropiat, soarta războiului s'ar fi decis la frontierele de est ale Germaniei. Situația va rămâne aceeași încă pentru mulți ani.

Cerem ca mijloacele noastre de apărare să fie la înălțime și să avem un guvern puternic, capabil de a face uz de aceste mijloace.

Indurați-vă spre săracii noștri.

„Mila dată săracilor te curăță de păcate, îți câștigă îndurare și viață vecinică.”*)

Mulțămirea sufeletească a dăruitorilor și împărțitorilor darurilor și lacrimile săracilor miluiți anii trecuți, ne îndeamnă să apelăm și de data aceasta la inimile generoase, să binevoiască a dăruii bani, vestimente și alimente, ca să se împartă în ajunul Nașterii Domnului între săracii noștri (învățăcei-meseriași-școlari, femei și bărbăți scăpătați).

Ne găsim în preajma zilelor, în cari săracul, ca și bogatul, cuată să-și încălzească sufletul și corpul.

Cei pe cari Dumnezeu, povățuitorul a toate, v'a binecuvântat din belșugul său, dați puțin și celor lipsiți, ca cel puțin în zilele de bucurie ale Nașterii Mântuitorului nostru să preamărească pe Creatorul și făptuirile sale.

Impărțirea darurilor se va face cu cuvenită solemnitate sub binevoitorul protectorat al stimabilelor doamne Minerva Dr. Brote, Ana Dr. Moga și Elisaveta Bugarsky.

Darurile benovole să se trimită la adresa „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”.

Lacrimile vărsate de săracii noștri servoașcă drept cea mai înaltă răsplată pentru toți aceia cari posibilă ne fac împlinirea acestei datorințe bine plăcute și lui Dumnezeu.

Sibiu, 17 Noembrie n. 1911.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”.

Vic. Tordășianu,
prezident.

Stefan Duca,
notar.

INFORMAȚII.

A R A D, 22 Noembrie n. 1911.

— **Starea sănătății mitropolitului Mihalyi.** Din Budapesta ni-se scrie: Ex. Sa mitropolitul Dr. Victor Mihalyi dela Blaj, care s'a supus zilele trecute unei operații, este pe calea însănătoșirii depline. Operația a succedat pe deplin și Ex. Sa se simte atât de bine încât s'a sculat din pat. Peste câteva zile va putea părăsi și sanatorul, pentru a se întoarce la Blaj.

— **Alegeri congresuale.** Din arhiepiscopia gr. ort. a Sibiului cunoaștem următoarele rezultate ale alegerilor pentru congresul național bisericesc: În cercul Brașovului a fost ales dl Arsenie Vlaicu, directorul școlii com. sup. intrunind 768 voturi. Contracandidat n'a avut.

În cercul Sighișoarei a fost ales cu 2400 voturi dl Virgil Onișiu, directorul gimnaziului din Brașov. Contracandidatul Dr. Regman a rămas într-o disparență minoritate.

În cercul Sângeorgiului a fost ales cu unanimitate dl Dr. Iancu Meșianu, iar în cercul Târnavei poetul Octavian Goga, care a intrunit 2010 voturi, față de dl Dr. D. Roman, care a primit 1341 voturi.

— **Moartea generalului C. Budișteanu.** Din București ni-se scrie: Eri, la orele 11. jum. a. m., a încetat din viață, la locuința sa din strada Franklin, generalul C. Budișteanu, de două ori ministru sub guvernele liberale, iar în guvernul trecut președinte al Senatului.

Născut în 1838 în București, și-a făcut studiile militare în țară, iar la 1856 a fost înaintat sublocotenent.

În război a fost colonel, comandant al brigădei II infanterie. A luat parte la atacul Plevnei, în Octomvre 1877, când a fost grav rănit. Gloanțele primite atunci i-au rămas până la moarte în pieiul drept.

Însănătoșindu-se a fost înaintat la gradul de general, iar la 1892 a fost înaintat general de divizie și numit comandant al corpului I armată.

*) Inscricția icoanei Maicei Domnului, ce atârna deasupra lădiței cu crucea săracilor din localul Reuniunii sodalilor.

Ministru de război a fost dela 1895—1896, distingându-se pentru grija ce a pus-o în conducerea armatei.

Generalul Budișteanu a creat batalioanele de miliții și a modificat legea soldelor și a poziției ofițerilor.

Ca președinte al Senatului s'a distins prin imparțialitatea cu care conducea debaterile.

În cursul lunii Decembrie trecut a fost trimis la Cetege în fruntea misiunii române care a salutat pe regele Nichita al Muntenegrului în numele M. S. Regelui.

Moartea acestui distins militar va fi mult regretată de către toți cei cari l-au cunoscut și i-au apreciat meritele.

Generalul Budișteanu abia însănătoșit de fractura piciorului, a constatat agravarea boalei de intestine — enterită, de care suferea de multă vreme.

Neputând să se alimenteze, bolnavul a murit de inaniție.

În testamentul său, defunctul a cerut să nu i-se facă nici o paradă la înmormântare și să nu se ție discursuri.

Rămășițele mortuare au fost transportate eri la orele 6 la cimitirul Bellu, iar înmormântarea se va face azi la orele 3 d. a.

Generalul Budișteanu a mai fost trimis în misiune specială și în Spania.

— **Sfințiri de biserici.** Preasfințitul nostru episcop iarăși a petrecut trei zile în vizitație canonică, sfințind și trei biserici prin ce a ajuns recordul de a fi sfințit 40 de biserici în decursul păstoririi sale de opt ani și jumătate.

Duminecă în 6/19 Noevrie a sfințit cu mare asistență protoească biserica din Ramna, zidită din sentimentul de jertfă al Rămănenilor sub înțeleapta conducere a preotului localnic Sinesie Joja.

După amiază a făcut vecernia în Măneasa unde a fost așteptat de popor cu preotul Octavian Tămășdan în frunte. Peste noapte a fost găzduit în casa ospitală a părintelui Zaharie Milian.

Luni des de dimineață a ținut rugăciune în biserica din Desna de unde a trecut prin comunele Bohani, Donceani, Prăjești și Borosbeș cari toate l-au așteptat cu banderii și s'a oprit la fiecare biserică ținând poporului adunat cuvântări îndemnătoare la viață morală și alipire de biserică și școală, isvoarele necesare ale progresului.

În Săturău a urmat apoi sfințirea bisericii restaurate radical prin stăruința zelosului preot Constantin Lazăr unde iarăși a ținut o cuvântare instructivă. Aici a sfințit întru diacon pe Nicolau Toma. După amiază a mai cercetat bisericile din Secaș și Zeldiș, unde asemenea a făcut închinăciuni evlavioase și a ținut cuvântări pastorale credincioșilor adunați în număr mare la biserică. Așa a vizitat opt biserici într-o singură zi. Peste noapte a fost oaspele domeniului arhiducelui Iosif din Zeldiș.

Marti, în ziua sfinților Arhangeli a sfințit biserica renovată din Bontăști de harnicul popor din Bontăști și preotul său Cornel Sabău. Aici iarăși a fost adunat mult popor din împrejurime care a ascultat cu evlavie înălțătorul serviciu divin și cuvânt arhieresc. Cântările le-a cântat corul din loc condus de harnicul învățător Lazar Igrășan. În decursul liturghiei a fost hirotonit întru preot Nicolae Toma.

În calea aceasta apostolească a fost însoțit P. S. S. de protosinecelul R. Ciorogariu, asesor. consist. Dr. George Ciuhandu, diaconul ceremonial Cornel Lazar, protopopul Cornel Lazar, administratorul protopopesc Iuliu Bodea și de întreaga preoție din împrejurime.

Actele mărețe liturgice și cuvântările arhierestii au lăsat adânci impresii în sufletul poporului. — R a p.

— **Tenorul Rădulescu în Gherla.** Primim o corespondență mai lungă despre petrecerea tenorului nostru Rădulescu în mijlocul teologilor din Gherla. Corespondentul nostru apreciază frumos puterea artistică a dlui Rădulescu și arată ce influență binefăcătoare a avut cântarea românească asupra sărmanilor teologi din Gherla cari stau într'un „seminar închiriat, cu limbă închiriată”. Părea că „institutul și-a schimbat pe câteva clipe veștmântul lui monoton” când au răsănat între zidurile lui nemuritoarele versuri ale lui Eminescu, din „Adio”, iar cântecul motului, pe care d. Rădulescu știe să'l cânte cu atâta farmec, a trezit în sufletul teologilor noștri veșnicele accente de durere ale neamului no-

stru. Sub vraja cântecului românesc a răsărit între zidurile învechitului Seminar și o rază caldă de însuflețit naționalism. S'a discutat asupra necazurilor noastre și d. Rădulescu a știut să și vorbească frumos lămurind teologilor doctrina naționalismului dlui Iorga.

— **Pentru Seminarul diecezan din Caransebeș.** Primim următorul aviz: Spre a putea satisface cerințelor insistente din mai multe părți, — elevii institutului teol.-ped. din Caransebeș, roagă pe toți On. Domni cari au primit invitație pentru Serata-lit. muz. ce se va aranja Duminecă în 13 (26) Noevrie, în favorul seminarului, să binevoiască a ne comunica, până cel târziu în 12 (25) l. c. dacă reflectează, ori nu la locurile rezervate? — *Comitetul.*

— **Defraudări la primăria din Oradea-mare.** La primăria din Oradea-mare s'au descoperit mari defraudări săvârșite în paguba primăriei. Mai mulți funcționari au ridicat dela casieria primăriei cu chitanțe false sume însemnate. Trei funcționari *Detrich, Budahazy și Klemens*, controlori și ajutoari de controlor, au fost arestați de către poliție și predați procuraturii.

Descoperirea acestor defraudări a produs mare senzație în societatea ungurească din Oradea-mare, unde toți trei erau bine văzuți.

— **Pentru gimnaziul din Brad.** Cu ocaziunea căsătoriei religioase a d-șoarei Veronica Crețu din Uzdin (com. Torntâl) cu domnul Romulus Săbău teolog abs. din Folt (com. Hunedoarei) la propunerea subsemnatului au încurs la jocul miresei 66 coroane pentru mărețul scop de a rădica gimnaziul inferior din Brad la 8 clase. Suma am expedit-o direcțiunii institutului. *Iuliu Magdu*, învățător rom.

— **Din țara hibridului.** Din Șomeșu-mare ni-se scrie: În 12 Noevrie n. a concertat în orașul nostru dl tenorist *Ioan Rădulescu*. Durere, la acest concert au luat parte numai foarte puținii Români. Cauza este tot hibridul dela Săini, care fără să se înțeleagă cu intelectualii români din Șomeșu-mare (pe care de altminteri îi disconsideră cu orice prilej) pe răspunderea proprie a litografiat invitații *ungurești*. Vă rugăm să recomandați atențiunii comitetului național pe acest „fruntaș” român dela noi. — *Cor.*

— **Viriliștii români ai orașului Lugoj pe anul 1912** sunt următorii: Dr. Cornel Beșan, Dr. George Dobrin, Emil Bogdan, Comuna bisericăscă gr.-cat., doamna văd. Ioan Maior, Comuna bisericăscă gr.-or., Dr. Caius Breduceanu, Dr. George Popovici, Dr. Vasile Hossu, Nicolae Proșteanu, Dr. Aurel Ciupe, Traian Iovanescu, Lazăr Barbu, Dr. Petru Maier, Dr. Aurel Văleanu, Dr. Alexandru Birescu și Fabiu Rezei. Suplenți dnii: Nic. Birescu, Stefan Berecan și Dr. Isidor Pop.

— **Cununii.** Letiția Crișovan și Emanuil Simce abs. de teol. își anunță serbarea cununiei, ce se va celebra Duminecă în 26 st. n. a. c. la orele 3 d. a. în biserica greco-orientală din Deva.

Felicitările noastre.
— D-șoara Mărioara Papp și dl Aureliu Serac își anunță cununia ce va avea loc la 23 Noevrie n. în biserica gr.-ort. română din Oradea-mare.

Felicitările noastre.

— **Mulțămită publică.** Cu ocaziunea petrecerii aranjată în 5 Noevrie st. n. de societatea română din Mediaș, cu prilejul sfințirii școlii gr.-or. din loc, a rezultat un profit curat de K 97. — Suprasolviri au făcut următorii domni:

Anastasiu Boiu, dirigent la „Albina” K 20. — Dr. Dionisiu Roman, avocat K 20. — Adam Stan, cassar K 10. — Romul Mircea, protopop K 10. — Ioan Moldovan, protopop K 4. — Ioan Sava, contabil K 10. — N. N. K 7. — Mih. Popoviciu, cassar „Albina” K 5. — Popoviciu Atunase, comerciant K 5. — Neuman Bernat K 5. — Hotea Ioan, executor K 5. — N. N. K 3. — Dr. Negrea K 3. — Dr. Bleahu K 2. — Grünfeld K 2. — Grünfeldné K 2. — I. Kis K 2. — Dr. Ivan, Boian K 2.60. N. Pop. Dsmärtin K 3. — Racoți K 1. — G. Bărsan K 1. — Pop K 1. — E. Sămărghitan K 40. — D. Tufescu K 20. — N. Călburean K 60. — II. Ghiaja K 1. — Vasile Langa, Dârlos K 2. —

Exprimăm prin aceasta tuturor acestora, precum și acelor st. Domni și Dame cari prin binevoitorul d-lor concurs, au promovat reușita petrecerii, cele mai sincere mulțămiri.

Profitul conform destinațiunii s'a împărțit în părți egale ambelor școale din loc. *Comitetul aranjator.*

— **Alegere de preot.** Ni-se scrie: În 12 Noevrie n. s'a ținut alegerea de preot în frunțașă comună Nădlac, fiind ales cu însuflețire părintele Nicolae Mărginean, originar din localitate.

— **Concertul din Oradea-mare.** Din Oradea-mare ni-se scrie: Nu peste mult Români din Bihor vor avea o zi mare de bucurie și sărbătoare. Luni în 27 l. c. va concerta în Oradea grațioasa pianistă d-șoara Melanie Brendușian și simpaticele tenor liric d. Ionel Rădulescu.

Pentru reușita concertului ne adresăm și de astădată la toți Români de bine ca să se achite și acum de datorința de a veni la Oradea pentru a-i asculta întocmai după cum s'au achitat în toate timpurile și la toate ocaziunile de acest fel. Rugăm inteligența noastră — care știe cum stau lucrurile în Bihor — să ne sprijinească după putințe, căci sprijinul lor e una dintre cele mai însemnate condiții pentru deșteptarea spiritelor amorfite de atâtamă vreme.

Să ne intrunim cu mic cu mare la concertul ce-l vor da artiști de talia lui Rădulescu și a pianistei d-șoara Brendușian, căci cine știe când ne va mai fi dat a asculta astfel de talente.

Incepând dela „Moțul la drum” a lui Vidu, și până la „Sonata” lui Beethoven ori „Lauda lacrimilor” a lui Schubert, ne vom desfăta în muzica noastră națională plină de sentimentele cele mai alese, și în cea clasică, cuceritoare în întregul omeniri. — La revedere Luni la Oradea!

Programul concertului este:

1. Beethoven: Sonata As dur I. III d-șoara Melanie Brendușian. 2. Schubert: a) Lauda lacrimilor, b) Pe mare d. Ionel Rădulescu. 3. Kirchner: a) Foale verde de bujor, I. Brătianu; b) Adio... cuvinte de Eminescu, d. Ionel Rădulescu. 4. Schumann: Etudes Symphonice, d-șoara Melanie Brendușian. 5. Schubert: Tu ești odihna... d. Ionel Rădulescu. — Pauză. — 6. Tosti: Ideale. 7. Verdi: a) Rigoletto, I. Vidu; b) Moțul la drum, d. Ionel Rădulescu. 8. Mureșianu a) Caprices der concert, Liszt; b) Rhapsodie Nr. 12, d-șoara Melanie Brendușian. 9. G. Dima: Mugur-mugureș, d. Ionel Rădulescu. — Dans.

— **Necrolog.** Cu inima adânc îndurerată și cu sufletul plin de durere se face prin aceasta tuturor rudeniilor și amicilor cunoscut, că iubita și prea scumpa soție, mama și bunica, Elisaveta Pirtea, după lungi, și prea grele suferințe, și-a dat nobilul său suflet în 23 Octomvrie (5 Noevrie) 1911 la orele 5 în mâinile Creatorului în etate de 81 ani.

Rămășițele pământești ale scumpei și neuitatei defuncte s'au așezat Marti în 25 Octomvrie (7 Noevrie) 1911 după amiază spre vecinica odihnă în cimitirul gr. or. rom. din loc. Fie-i țărâna ușoară și memoria în veci neuitată.

Bozovicu, la 23 Octomvrie (5 Noevrie) 1911. Iancu Pirtea, locotenent pensionat, ea sot. Iosif Pirtea, ea fiu. Florea Milloi, născută Pirtea, ea fiică, Paulina Pirtea, ea fiică, Marcel Pirtea, ea nepot. Dimitrie Milloi, ea nepot. Rosa Pirtea, ea noră.

— **O nouă senzație în jurul lui Achim.** Ziarele ungurești din Budapesta aduc știrea că înaintea jandarmeriei din Alba-Regală s'a prezentat un individ cu numele Tausser Mor și a făcut declarația că în Noevrie 1910 fostul deputat Achim, care a fost împușcat de frații Zsilinsky, i-ar fi promis 1000 de coroane dacă îl va asasina pe bătrânul Zilinszky eu care Achim era în ceartă. Tausser afirmă că Achim i-ar fi dat și un avans de 100 cor. și i-ar fi scris să-i restituie banii aceeaștia, după ce n'a voit să săvârșiască asasinatul.

Tausser este însă un om decăzut, ale cărui declarații nu merită mult crezământ.

— **Premiul Nobel pentru pace.** Cu toată agitația ce era să se pornească contra distribuirii, în acest an, a premiului Nobel pentru pace — ca un protest contra războiului italian, acesta s'a dat totuși lui Leon Bourgois drept răsplătă a activității sale pe acest teren. Probă că acțiunea ziarelor suedeze n'a avut nici un rezultat — după cum mărturisesc și ele.

— **Alegere de preot.** Aflăm că Dumineca trecută, d. Dumitru Roșcău absolvent al teologiei din Arad a fost ales preot în comuna Șeitin. Trimitem tânărului preot felicitările noastre.

— **Nouă senzație a Parisului.** Abia ventilat cazul doamnei Curie, Parisul are o nouă senzație, cu o mică deosebire, că aceasta din urmă desvăluie și o pagină de scandal a moravurilor franceze. E vorba de specularea mai multor fete minore și în această afacere sunt compromise o mulțime de persoane din societatea înaltă. Ziarele opoziției amintesc ca tovarăș la această murdărie pe însuși ministrul Briand. Până acum nu se știe însă nimic sigur. S'au operat mai multe arestări, între altele și Flachon, șef-redactorul ziarului „Lanterne” încă a fost închis.

— **Seminarul juridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Farkas** (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 2 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățământului juridic, e de dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera advocațională.

— **Németh și Király.** croitorie pentru domni Cluj, str. Kötő 5, anunță on. public român din loc și împrejurime, că au sosit stoffe indigene și străine, pentru sezonul de toamnă și iarnă. Pardesii, paltoane se pregătesc pe lângă prețuri acomodate, conform modei. Rugăm on. public pentru sprijinirea și mai departe.

— **Gustav Tátray** — Oradea-mare, str. Rákoczy, prăvălia pentru elită, unde se pot cumăra lucruri de mână, pentru dame precum și necesarii, cu prețuri foarte ieftine. Telefon 783.

Anunț literar.

A apărut:

„Almanahul scriitorilor dela noi”.

e foarte interesantă și vastă carte, care cuprinde fotografiile alor 46 scriitori născuți în Ardeal, Tara Ungurească și Bănat, viața lor pe scurt, însirarea cărților ce le-au dat la lumină și o bucată literară, vre-o poezie, o năvelă ori ceva știință, nepublicată încă.

Pentru întâia oară ni-e dat nouă Românilor de pretutindenea, ca să avem o astfel de carte la îndemână, care ne face cunoscuți pe cei mai de seamă scriitori născuți dincoace de Carpați, azi în viață.

„Almanahul scriitorilor dela noi” e o oglindă fidelă a aproape tuturor talentelor scriitorilor dela noi, și e un mângâriar prețios pentru fiecare casă românească! Căci cine nu dorește să cunoască și înfățișarea și viața celor mai de seamă fii ai neamului său, al căror scris îl cetește zilnic în ziare și prin reviste?

„Almanahul scriitorilor dela noi” mai are apoi încă un capitol interesant și de mare preț: capitolul presel.

Se arată în facsimil capurile tuturor foilor românești de dincoace de Carpați, se expune pe scurt istoricul fiecăreia, ce procese a avut până acum, cari i-au fost colaboratorii mai de seamă și cine scriu de prezent la ea. „Almanahul” la sfârșit are și Calendar pe 1912, așa că ori cine cumpără „Almanahul scriitorilor dela noi”, nu mai are nevoie de alt calendar în casă!

Deoarece cartea aceasta s'a tipărit numai într'un număr restrâns de exemplare, on. public e rugat să grăbească a o comanda, ca fiind o carte aievea prețioasă, interesantă și instructivă.

Un exemplar costă trimis franco cor. 1.80. Se poate comanda dela editor (Librăria Naț. S. Bornemisa) din Orăștie—Szászváros, și dela „Librăria Tribuna” din Arad.

Celor ce iau cel puțin 5 exemplare li-se dă 25% rabat!

Mișcare culturală și socială.

— Petreceri, concerte. —

25. Noembrie.

Teatru în Cohalm: Societatea de lectură „Junimea” din Cohalm invită la producțiunea teatrală-muzicală ce va avea loc la 25 Noembrie n. în sala hotelului „Central”. Se vor juca „Nicolae Vulpe”, piesă populară de R. Munteanu, și „Țiganul cătană”, comedie de E. Suciu. Inceputul la orele 7 și jum. seara.

26 Noembrie.

Concert și teatru în Gurahonț: Inteligența română din Gurahonț invită la teatrul și concertul urmat de joc, ce va avea loc la 26 Nov. n. în ospătăria „Hungaria” din Gurahonț. Inceputul la orele 8 și jum. seara. Se va juca „Piatra din casă” de V. Alecsandri.

26 Noembrie.

Petrecere populară în Boroșineu: în sala Scher. Inceputul la orele 7 seara.

ECONOMIE.

Starea agricolă a României la finele lunii Octombrie 1911 st. n.

Buletinul observatorului astronomic și meteorologic publică următoarele informațiuni:

Timpul frumos și cald, din această lună, a fost cât se poate de favorabil, atât pentru executarea lucrărilor agricole de toamnă, cât și pentru recoltarea porumbului în cele mai bune condițiuni.

În întreaga țară s'a continuat culesul porumbului, care, favorizat de căldurile de prima decadă, — contrar temerilor, ce cauzaseră ploile din luna precedentă — s'a copt și uscat cu desăvârșire pretutindeni.

Porumbul atât cel timpuriu, cât și cel scunat mai târziu și întors de ploile din urmă, a dat producțiune frumoasă și, mulțumită uscăciunii din Octombrie, de bună calitate. Producțiunea porumbului din acest an va fi tot așa de abundentă, ca aceea a anului 1906, iar calitatea sa poate și mai bună, întru cât a avut timp foarte favorabil la epoca recoltatului. Culesul porumbului s'a terminat și cocenii s'au tăiat în întreaga țară, iar în cea mai mare parte s'a înmagazinat; în foarte puține locuri se mai găsește, în grămezi, pe câmp, porumb din acel târziu și neules.

Arăturile și semănăturile de grâu, secară și orz de toamnă, s'au făcut și se fac, neîntrerupt, pretutindeni unde locurile destinate au fost și sunt libere. În a doua jumătate a lunii, lucrările au mers mai greu și arăturile au ieșit cam bolnavicioase, mai ales în pământurile argiloase și în regiunile unde n'a plouat de loc. Totuși, mulțumită ploilor satisfăcătoare din luna precedentă, pământul a avut încă îndeajuns umezeală și semănăturile, făcute mai de timpuriu, au răsărit și s'au dezvoltat repede, fiind pretutindeni destul de viroase. Sunt regiuni, din acele mai uscate și din câmpie, unde semănăturile răsărite a mare nevoie de ploaie, deoarece au început a se usca, iar în mare parte sunt chiar negerminate.

Cea mai mare parte a semănăturilor și lucrărilor de toamnă s'a făcut, și se continuă, acolo unde sunt mai înapoiate. Timpul fiind încă favorabil, cu toată seceta, se continuă facerea ogoarelor și desfundărilor pentru semănături și plantațiuni de primăvară.

Sfecelele de zahăr și de nutreț, cartofii și zarzavaturile continuă a se recolta, preda sau înmagazina pentru iarnă. Producțiunea lor este bună pretutindeni.

Culesul viilor s'a terminat; viile au început să fie descucate și îngropate, în multe podgorii.

Pășunile și fânețele au continuat să vegeteze, câmpiile fiind încă verzi.

Vitele merg și acum la pășune, unde găsesc hrană îndestulătoare prin fânețele naturale și artificiale, cari au dat otavă și cu deosebire prin porumbiști.

Frunzele arborilor, arbuștilor și pomilor roditori s'au îngălbenit și au căzut, în cea mai mare parte, după înghețul și bruma dela sfârșitul decădei a doua. Ele au căzut, însă, mai mult, după căldurile dela sfârșitul lunii, cari le-a ofilit și îngălbenit mai repede decât înghețul și bruma.

Căile ferate de stat r. u. în 1910. În anul 1910 căile ferate ungare, puse sub administrația căilor ferate de stat, au avut o lungime de 17,753 Km.

Capitalul investit în această rețea a căilor ferate se cifrează cu K 2.786,611.072.

Leon Tolstol.

169

RĂȘBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

Soarele începea să iasă din nori, aerul era proaspăt și umed de rouă. Pe șosea, turmele eșeau din sat. Pe deasupra câmpiilor pasărele ciripeau.

Un colonel de husari francezi, care evident că fusese sculat din somn, șosea dinspre sat, călare pe un cal cenușiu, bine hrănit și însoțit de doi husari. Ofițerul, soldații și caii lor aveau aerul exuberant și voios. Erau în primele zile ale campaniei, atunci când trupele duc o viață de paradă, scripitori și vioi în uniforme lor, și încrezători în forța lor, așa cum se întâmplă în totdeauna la începutul rășboiului.

Colonelul francez își stăpâna cu greu căscatul, dar se arăta politicoș, și înțelese numai decât importanța delegatului țarului.

El îl invită să îl urmeze, spunându-i că dorința sa de a fi admis în fața împăratului, fără îndoială că se va realiza. La doi kilometri mai încolo se afla șeful de divizie care îl va primi pe Balaseff și care îl va conduce apoi în cartierul împărătesc.

Soarele era deja sus și strălucea cald în verdeața vie. Așa urcaseră colina, când văzură venindu-le întru întimpinare un grup de călăreți. Înaintea lor călărea pe un cal negru un bărbat chipos și înalt, cu părul negru căzându-i în plete peste umeri, învălit într'o manta roșie și ținându-și picioarele despărțite după obiceiul călăreților francezi.

Acest om, strălucitor de pene, de aur și pietre scumpe, merse în galop întru întimpinarea lui Balaseff.

— Regele Neapolului! zise colonelul lui Balaseff.

Era Murat care se numea pe atunci regele Neapolului. Cu toate că era greu de înțeles pentru ce era regele Neapolului. Toată lumea îl numea astfel, și el însuși era așa de convins că i-se cade acest titlu, încât în ajunul plecării lui din Neapole, auzind pe câțiva italieni strigând: „Trăiască Regele!”, el se întoarse către soția sa, spunându-i cu un zâmbet trist:

— Nenorocii, nici nu știu că mâne îi părăsesc!

Cu toate acestea eând primi porunca de a și relua serviciul și mai ales după ce augustul său cumnat îi spusese: „Te-am făcut rege, nu ca să domnești după voința d-tale, ci după a mea”, el își relua cu veselie serviciul, și ca un cal bine hrănit, dar fără exces, el alergă din nou fără să știe unde se ducea, pe drumurile Poloniei.

Cum dete cu ochii de generalul rus, el aruncă solemn pe spate capul său pletoș și îl întrebă pe colonel cu privirea.

Acesta explică respectuos Majestății Sale misiunea lui Balaseff al cărui nume îl rostea cu greutate.

— De Balaseff, făcu regele, sunt fericit a face cunoștința d-tale, generale.

De îndată ce regele vorbea iute și tare, el își perdeea numai decât demnitatea sa regească și fără să și per-seama cum, el relua tonul familiar care îi era propriu. El își puse mâna pe gâtul calului lui Balaseff.

— Ei bine, generale, îmi pare că vom avea rășboi! zise el ca și cum i-ar fi părut rău de acest lucru la care el nu contribuise cu nimic.

— Soveranul meu, împăratul rusesc, nu dorește rășboiul, după cum vă puteți convinge și d-voastră, Majestate.

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chemică.

Spălare cu aburi.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite franco.

Pe căile ferate de stat s'au transportat în anul 1910 32,178.727 tone mărfuri, după cari a rezultat un venit de K 245,539.859. Numărul călătorilor a fost de 67,331.152, cari au dat un venit de K 86,420.028. Totalul veniturilor căilor ferate de stat s'a cifrat în anul 1910 cu K 370 mil. 960.342, aproape cu K 36 milioane mai mult decât în 1909, iar cheltuielile cu K 277,739.253.

Bancă pentru promovarea economiei de vite. Precum se anunță guvernul României se ocupă serios cu planul de a fonda o bancă, a căreia menire ar fi să promoveze economia de vite a țării, prin împrumuturi ieftine, ce ar acorda țăranilor în scopul cumpărării și îngrășării vitelor. Un mare ziar maghiar din capitală luând notă de planul guvernului român, zice: „Precum în multe privințe, așa și în chestiunea aceasta mica România ne poate servi de exemplu”. „R. Ec.”

Banca „Poporul” din Lugoj a hotărît în adunarea sa generală ținută Vineri cu unanimitate urecarea capitalului social la 500.000 cor.

BIBLIOGRAFII.

A apărut:

„**Noua revistă română**” cu următorul sumar: Noutăți: O broșură în chestiunea alegerii de episcopi. — Curente de reformă de învățământ.

Politică: C. Rădulescu-Motru. — Revizuirea constituției.

Chestiuni culturale: Prof. I. Simionescu dela universitatea din Iași. — Ieri și azi. (Soarta muzeului de științe naturale din Iași).

Istorie: Prof. Dr. G. Alexici, dela universitatea din Budapesta. — Date pentru istoria lui Mihai-Viteazul.

Psihologie: Dr. Florea Simionescu. — Psihologia morbidă în teatrul lui Ibsen.

Literatură: I. Chiru-Nanov. — În preajma Ceahlăului. (Cu ilustrații).

Cronica teatrală: Lazăr Cosma. — „Omul de altădată”, de G. de Porto-Riche. — „Docentul”, de Ferdinand Wittenbauer.

Cronica științifică: Em. Grigoraș. — Noutăți științifice. — O nouă metodă de analiză chimică și ideile lui I. I. Thomson asupra constituției materiei.

Insemnări: Ștefan Petică. — Crimele semiculturii. — Reorganizarea universităților. — Polemice. — Literatura și societatea înaltă. — Congresul chelnărilor.

Revista revistelor: Tara Nouă. — Revista Democrației Române. — Revista Ideii. — Rampa. — Revista generală a învățământului. — Argus. Memento.

Poșta Administrației.

Aurel Ioanette, Câmpeni. Am primit 28 cor. abonament pe anul 1911.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.

„Tribuna” institut tipografie, Nichin și cons.

**REISZ MIKSA
FABRICĂ DE
MOBILE**

în

BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43.

Rákóczi-ut 14.

(Lângă »Apollo«)

»**TIMIȘIANA**«

Institut de credit și economii societate pe acții în Timișoara — Temesvár.

ANUNȚ.

La institutul de credit și economii »*Timișiana*« din Timișoara se află de vânzare

600 jughere pământ

de prima calitate, în comitatul Torontál, care se vinde și în complexe mai mici cu preț foarte favorabil și sub condițiuni ușoare de solvire.

Doritorii de a cumpăra din acest pământ să se adreseze către direcțiunea institutului.

Se cercă

un candidat de avocat

într'o cancelarie advocațională din provincie. — A se adresa administrației »Tribuna«. —

ANUNȚ.

Se caută pentru o fetiță de 3 ani

o domnișoară inteligentă

care să deie ajutor și în afacerile casnice. — A se adresa administrației »Tribuna«. —

ANUNȚ.

Subsemnatul absolvent al școlii de agromonomie din Ciacova cu paxă bună de 5 ani în toate ramurile economiei rurale, caut un post de

agronom

la vre-o moșie în România. — Pretensiuni modeste.

Petru Zestran
în Klopodia (Temesmegye).

De neîntrecut!

Spălătorie aranjată cu mașini electrice pentru curățirea chimică a hainelor, colorare și spălarea fulgilor de perini.

LUCZA JÓZSEF

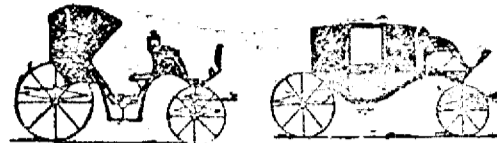
Seghedin—Szeged, Laudon-utca 9. sz.
(Colțul pieței Valeria.)

Având sistem propriu de-a curăți chemic și a colora, sunt neîntrecut în meseria mea. Colorez haine de domni, dame, copii, dantele, stoffe de mobile și covoare. Pierdelele le spăl cu mare grijă. Pentru doliu colorez haine în negru. Comandele le execut îndată cu mare acuratețe. Baltoane de piele le colorez în colori închise.

▼ **ANUNȚURI!** ▼
se primesc cu prețuri moderate la administr. »Tribuna«.

Dr. Constantin Manea,

advocat în Budapesta, și-a mutat cancelaria advocațională în **Erzsébetfalva**, Suburbiul Budapestei, Strada: **Vörösmarthy Nrul 17.**

KIRÁLY LAJOS

ferar, dogar, șelar și lustruitor. Aiud—Nagyenyed, Str. Teiușului 14.

Recomandă uzina sa înlocuită cu puteri motorice și lucrative bune, pentru prepararea articolelor de *ferărie, șelărie și lustruire* cu prețuri ieftine, dispunând de un serviciu prompt, execuție modernă.

ELSŐ LIPPAI HORDÓ-GYÁROS É ALAPÍTOTT 1855.

FONDAT

AINUL 1895

Pregătește: butoaie, vane

în ori-ce mărime; din lemn de stejar uscat și alb, pe lângă garanță. — Primește ori-ce comandă mare, aranjament compl. pentru pivnițe, cu preț convenabil.

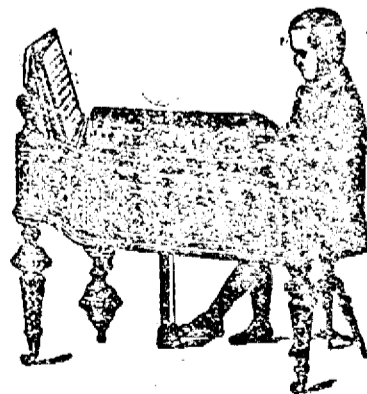
MARE DEPOZIT!

FURNISORUL CURȚII REGALE ROMÂNE

WESZELY BÉLA

PRIMUL FABRICANT DE BUTOAIE,
→ LIPOVA. ←

ȚIMBALE!

Timbalele inventate de mine, cele mai moderne, cu organism dublu de oțel, foarte trainice și de o rezonanță deosebită se pot comanda numai dela mine, cu prețurile cele mai moderate, pe lângă garanție de 5 ani.

Mészáros Ferenc,
fabricant de cimbale.
Budapest, VII., Bethlen-u. 39.

Prețurenturi, la cerere, se trimit gratis. Corespondența întrucât se poate să se facă în limba ungurească, germană sau sîrbească.

Cine voiește

rachie curatăsă se adreseze direct la firma cea
mai mare românească**Gregiun & Voda**
din Lușoș,care dispune de căzării mari pro-
prie în Bănat și Ardeal.

Mașazin de mobile.

JOSIF HACKLERtâmplar de mobile și edificii
LUGOȘ, Strada Făgetului No 91.Primesc orice lucrări pentru aranjamente de
magazine, birouri și locuințe, deasemenea
pentru clădiri, lucrări în cel mai modern stil,
pelângă liferare promptă și din material uscat.
Desemne și proiecte fac grabnic și gratuit.**Totfelul de blănării**precum: boauri, (muff), tocure de
picioare, Jachete după croiul englez
și francez, berletuiei cu lână, totfelul
de căciuli, etc. Reparări
și transformări bune și
ieftine se pot câștiga la**Puskás József,**
blănar
Aiud-Nagyenyed.
Szenikrály-utca 80 — 82. sz.**MOBILE**pentru dormitoare, sufragerii, locuințe gar-
zon, saloane, otele, cafenele, restaurante și
palate; mobile de aramă și fier, covoare,
perdele, candelabre, plane se trimit oriunde
pe lângă plătire cu bani gata, ori
în condiții favorabile de plată.
Album bogat ilustrat 1 coroană.La aranjare deplină trimitem
voiajeur pe speșele noastre.**MODERN LAKBERENDEZÉSI VÁLLALAT**
Budapest, IV., Gerlóczy-utca 7.
(Lângă primăria centrală.)

P. T.

Subscrișii avem onoarea a face cunoscut On.
public din loc și jur că prăvălia noastră de
pește și fructe sudice, care există de mai mulți
ani în casa noastră proprie Strada Hirschner
No 4, am mărito introducând și

mărfuri de coloniale și delicatose

Zilnic: Pește proaspăt; cafea proaspăt prăjită
faină și petrolu; totfelul de brânză.Pelângă acestea purtăm și mai departe negoțul
de pește și fructe sudice.Halva în engros dela 5 kg. în sus cu prețul
de 1 coroană 30 fileri per kg., — în toată ziua
proaspătă.**S'a început deja sezonul de pește sărat!**Prin mijloace suficiente și legături cu firme de
primul rang suntem în plăcuta poziție a oferi
Onor. public mărfuri bune și cu prețul cel mai
redus.Rugăm deci pe on. public a face o încercare
și a să convinge de calitatea cea mai bună și de
prețul redus al mărfurilor.In speranță că On. public ne va da binevoi-
torul său sprijin semnăm

Cu stimă:

Frații Gingold.
Brașov.**Imprumut ieftin,**fără cheltuieli anticipative, cu procente de
4% și amortizație, pe pământuri, dela 10—65
ani, rămânând procente aceleași.**Ofer diferite mașini agricole**fabricatele cele mai bune, construcția cea
mai perfectă, precum: mașini de treerat, cu
abur, benzin și olei, mașini de semănat și
și cosit cu abur, benzin și olei pe lângă pre-
țurile cele mai convenabile cu plătire în rate.**Cumpăr, vând și parcelez**moșii, pământuri, fabrici și case. Vând mașini,
motoare calitate bună, preț ieftin. Instalez lu-
minare cu acetelin și vând obiectele necesare.

La dorință trimit specialist.

Caut agenți la sate, pe lângă onorar.

Agentura generală comercială.

Palmer Mátyás

Timișoara, Strada Jenő-Herceg Nr. 13

Invenție Nouă.

Invenție Nouă

Moară de oșelpentru întrebuințare în economie și acasă, ma-
cină excelent orzul, cucuruzul și grăul, se în-
vârte cu mâna, puterea de muncă a unui băiat
de șasă ani, un kilogram pe minut pelângă
garanță și se capătă numai într'o mărim e.**Prețul 14 coroane.**Face aparate pentru desfacerea sămânței
de lucernă și trifoiu, de mână cu puterea ori cu
mâna cu puterea ori cu mâna, de aplicat în ma-
șina de îmbătut ori de sine stătătoare. Prețurile
să se întrebe la**Kádár Gyula**fabrică de aparate de desfacut sămânța
trifoiului și atelier de reparat mașini în
Nagyvárad, Villanytelep mellett.Mașinile de cusut pentru
familii

sunt cele mai perfecte.

Cumpărați numai direct dela fabrică ori în
chioscurile noastre, ori prin agenții firmei.
Societatea pe acții de mașini de cusut**Singer Co**

Arad, József Főherceg-ut 9. sz.

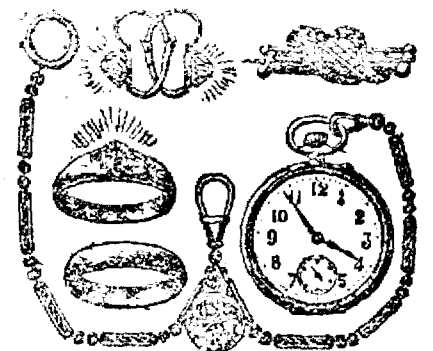
(Vis-à-vis de biserica luterană).

La cerere se dă gratuit prospectele de lipsă.

Salon de haine bărbătești**J. Schneider, Sibiu**

Hermannsplatz 8, etagiul I.

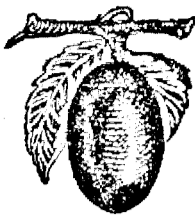
Palatul Habermann. (Nagyszeben).

A. Slepák, giuvaergiu șiceasornicar
Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.Mare asortiment în ceasuri de buzunar de
aur, argint și nickel, în ceasuri de părete.
Giuvaerice fine, cu briliante, obiecte de lux
în argint și articole optice. În atelierul meu
se reparaază ca nouă, lucrurile vechi, anume
giuvaerice și ceasuri, pe lângă garanță
Prețuri solide! — Serviciu prompt!

In atenția comiculorilor!

Ofer altui de pruni bosniaci ca »Balkanska Carica« (Regina balcanului) și »Kraljica Bosne« (Regina Bosniei). — Altoiul de 2-3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca desert, pentru uscat, la fabricarea țuicei și a sligovițului. — Prunii mei nu sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolă din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez.

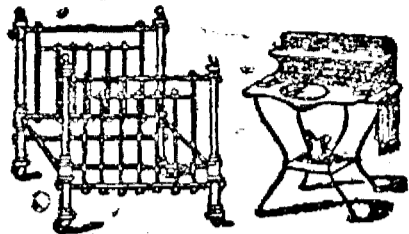
Sava T. Kojdić,
mare proprietar în Brečka, Bosnia.

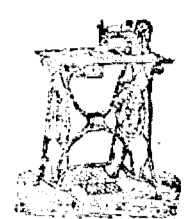
Telefon Nr. 847.

Garai Károly,

fabrică de mobile de fier,
ARAD,
József főherceg-ut II. colțul str. Karolina.

Lucrează mobile de aramă dela cele mai simple până la cele mai moderne, — expediție internațională în toate părțile lumii. Reprezentat în toate orașele mai mari din țară și străinătate.

M. Schromm
mehanic

Brașov—Brassó
Hosszú-utca No. 27.

Recomandă în atențiunea onor. public din loc și jur

marele său atelier mehanic aranjat în Brașov, Hósszú-utca 27, unde se efeptuiesc tot-felul de lucrări atingătoare în aceasta bransă, precum :
mașini de cusut, biciclete, gramofone și apaducte,
pe lângă prețurile cele mai convenabile și execuție solidă și punctuală.

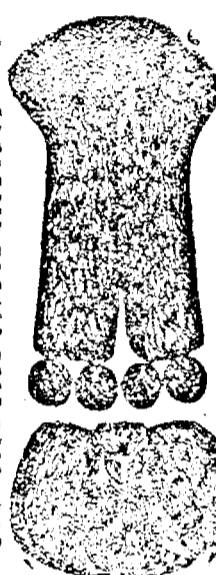
MAGYARI TUDRÉ

văpsitor de haine, curățitor chimic, broderie, și institut pentru spălaturul rufelor cu abur, în ALBA-IULIA - Gyulafehérvár. Széchenyi-u. (lingă biserica călug).
Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și de pat, perdele și ori-ce lucruri din bransa aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și vopsitorie chimică de tot-felul de haine pentru bărbați și femei, pardesii fără a le desface, apoi materii de mobile, perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

Blănării !!!

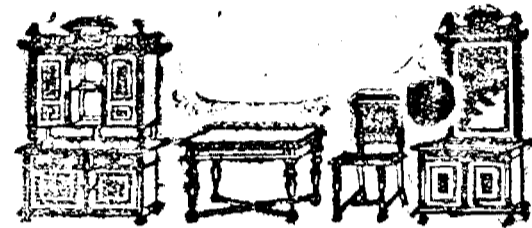
precum : boauri (muff) tocuri de picioare, — Jachete, după croiu englez și francez, berletuieli cu lână, etc. Reparări și transformări bune și ieftine se pot câștiga la

Nicolae Gruțița,
blănar
Temesvár - Josefstadt,
Hunyadi-út 9.

MAGAZIN DE MOBILE
Joan Réthi

simplar artistic pentru edificii și mobile, în Sibiu—N.-szeben, Elisabetg. 20.

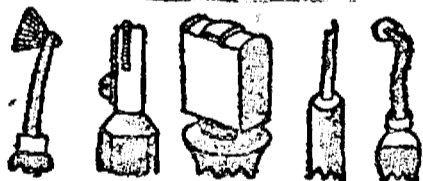

Primește ori-ce lucrări pentru aranjamente de școale, biserici, magazine, birouri și locuințe, deasemenea pentru clădiri, lucrări în cel mai modern stil, pe lângă liferare promptă prețuri moderate și din material uscat. Desemne și proiecte fac grabnic și gratuit.

Ciobotari, ATENȚIUNE! Pantofari

AUREL BRINZAY

fabricant de unelte,
BUDAPEST, VIII., Losoncy-utca 18

Pregătește totfelul de unelte pentru ciobotărie și pantofărie.

Catalog trimis gratis și franco.

Motoare

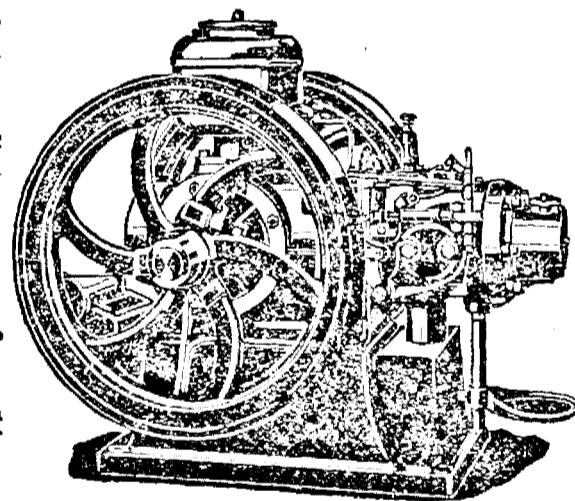
șvedeze pentru olei brut, (brevetul lui Hirsch Frank, Stockholm), în poziție orizontală și verticală. Mașini motorice ieftine și sigure, se pot instala ori unde. Motoare sistem Diesel. Motoare cu gaz. Motoare cu benzină, în cea mai bună execuție. Se pot comanda la

Surányi Viktor

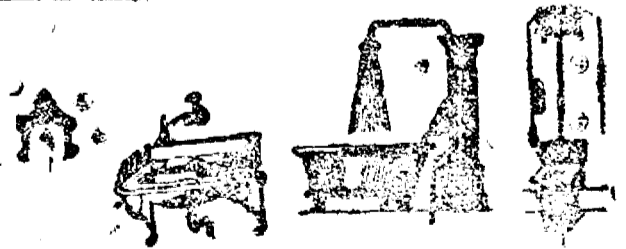
inginer tehnic diplomat, fabricant de mașini agricole.

Budapest, V., Alkotmány-u. 12.

Cereți catalog.

Apaducte.

Ceice doresc apaducte ieftine să se adreseze la antepriza lui **Balázs Mihály, Marosvásárhely, Szentgyörgy-utca 16 sz.**

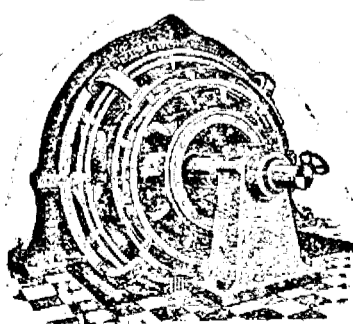
— Primește pelângă garanție orice lucrări din acest ram ca introducerea de apaducte și canalizare trebuincioasă pentru castele, comune, spitale, casării și școale. — Specialist în sondaj — Primește pe lângă condiții avantajoase ținerea în ordine și repararea caselor în cursul unui an. — Prospekte gratuit. Se angajează pe anul întreg pentru ținerea în bună rânduială a caselor și pentru repararea bazinei closetului. Oferă aparatul pentru clătirea closetelor — noul care nu reclamă spese și de fiecare bucată dă garanție de 3 ani. —

Reparator de motoare.

Execută conștientios ori-ce reparaturi de generatoare, motoare, mașini dinamice etc.

Privinczky József,
SZEGED

Boldogasszony-sugarut 3. sz.
Cel mai mare atelier de pe șesul Ungariei.

Valorizare de nisip

Cine are nisip mult, să ceară în interesul propriu, următoarele cataloage și prospecte:

- F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
- F. A. Fabricarea țiglei de beton, orânduită la lucru de mână.
- Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de cement pentru lucru de mână.
- B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
- C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și cement.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

Szántó és Beck, ingineri, fabrică de mașini pentru industria de nisip. Budapest, VIII. Viola-u. 7.

MOBILE IEFTINE ȘI BUNE

să pot procura numai la

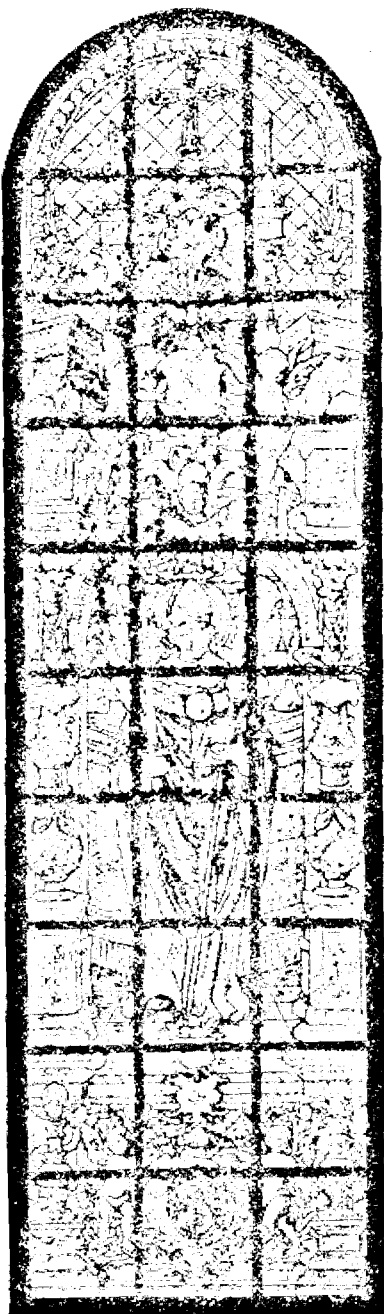
Prima fabrică de mobile

PETRUȚIU & PLATZ

Sibiu—Nagyszeben, Strada Sării—Salzgasse 37.
Telefon Nr. 47.

Onoratul public este rugat înainte de a-și procura mobile să binevoiască a cerceta, (și fără a cumpăra) **MAREA EXPOZIȚIE** de toffelul de mobile de artă și simple, care stă zilnic spre vedere publică. Se atrage atențiunea asupra **Atelierului propriu de SCULPTURĂ și TAPIȚERIE** de primul rang.

Executăm toate lucrările de lipsă la biserici nouă și vechi. — Orice comandă se efectuește prompt, conștiincios, pe lângă deplină garanță și cu prețurile cele mai moderate.

Ligeti Sándor,

colorator de geamuri, atelier industrial pentru mozaicuri de sticlă și rame de aramă.

Budapest,

IV. Papnevelde-utca 8. sz.

Lucrează artistic geamuri de biserică colorate, mozaicuri de sticlă și rame de aramă dela cele mai simple până la cele mai complicate, cu prețuri moderate. — Geamurile aproape tuturor bisericilor gr. cat. sunt lucrate în atelierul meu, între cari și ferestrele bisericii noi zidite din Szász-Ujfalú (lângă Aiud) toate sunt lucrate în atelierul meu propriu.

Sam. Wagner,

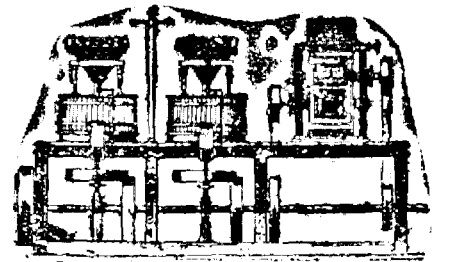
Prima turnătorie de fier Sibiiană.
Mare fabrică de mașini agricole.
Atelier de mori și prăvălie de fier.

— NAGYSZEBEN. —

Cea mai neîntrecută fabrică de mașini agricole, executate cu cea mai mare precauțiune. — Mașini de lână diferite mărimi. Darace de lână. Lup pentru scărmanat lână. Pluă pentru abale (postavuri)

Foarte mare export în România și Orient.

Instalează: mori de orice mărime. Cilindre la mori pentru asortat făina. — Conducte de apă etc. — Efectuează: Cele mai bune țevi turnate pentru conducte de apă. Mare turnătorie de fier și alamă. Foarte mare depozit în țevl de fier de orice dimensiune. — Cel mai mare asortiment în mașini de treerat de orice mărime. — Foarte mare asortiment de **MOTOARE** dela 2 HP în sus, — pe lângă cea mai mare garanție. — Prețuri foarte reduse și condițiunile cele mai avantajoase. — Explicări și cataloage la cerere gratis.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe meșii și case de închiriat din Arad
cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄ și 5%, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de interese corespunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipes spesele de intabulare, convertes datorile de interese mari.

== Rezolvare grabnică, serviciu prompt ==

SZÜCS F. VILMOS

Reprezentanța pentru mijlocirea de împrumuturi a
Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriu comitatului Arad, orașului Arad, comitatului
Bichș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-utca 8. (Casa proprie.)
(Lângă filiala Poștei.)

Priz... pe lângă onorar acuisitori de afaceri abili și demni de încredere.